

Maročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

H prazniku varčevanja

Letos praznujemo že deseto leto praznik varčevanja, ki ga je uvedel svetovni kongres hranilnic leta 1924 v Milanu. Kratka je sicer doba 10 let, vendar smo v teh desetih letih doživeli mnogo nevarnosti v gospodarstvu in je mnogokrat že bil dan varčevanja v težkih časih, ko ni bilo videti uspeha prizadevanja denarnih zavodov za povečanje varčevanja.

Tudi letos se razmere še niso toliko izboljšale, da bi v zadovoljstvu praznovali praznik varčevanja. Kriza še ni ponehala in marsikomu se zdi ironija, da se dela propaganda za varčevanje, ko ne more zaslužiti niti za golo življenje. Toda tudi na te misli praznik varčevanja. Končni cilj varčevanja mora biti vendar gospodarski dvig ne samo varčevalcev, ampak povečanje narodnega premoženja v celoti, kar naj bi izboljšalo sedanje razmere in privedlo do povečanja zaposlenosti tako, da bi se pomnožil krog onih, na katere je lahko nasloviti poziv, naj varčujejo. Zato nima varčevanje samo zasebno gospodarskega pomena, ampak tudi narodno gospodarske cilje.

Namen praznika varčevanja je gotovo propaganda za večje varčevanje in nalaganje prihrankov v denarne zavode. Toda sama propaganda ne zadostuje. Treba je tudi ustvariti razmere, v katerih je mogoče misliti na varčevanje. Še bolj pa mora gospodarska politika ustvariti predpogoje za nalaganje prihrankov v denarne zavode. Glede slednjega čakamo že od leta 1931 dalje na izboljšanje razmer in temeljit povratek zaupanja, toda žal je še mnogo ljudi in faktorjev, ki ne vidijo, kakšna škoda nastaja s sedanji razmerami na denarnem in kapitalnem trgu. Vprašanje bodočnosti naših denarnih zavodov je kljub vsem številnim uredbam še praktično nerešeno. Tudi danes ne vemo še, kako dolgo bo sedanje stanje trajalo in kako se bo razvijala bodočnost našega denarstva, ki je vkljub svojim napakam storilo mnogo dobrega za naš gospodarski napredek, in ne kaže sedanjih oblik zametavati vse dotlej, dokler ne vemo, da stopi na njih mesto nekaj boljšega. Trdno podlago za varčevanje in vzgoin za varčevanje pa nam lahko da le taka organizacija denarstva, v kateri ne bo vladala negotovost in bomo vedeli, pri čem smo.

Na temelju varnosti in zasigurne bodočnosti naših denarnih zavodov bomo lahko imeli od propagande za varčevanje oni uspeh, ki ga pričakujemo in želimo. Pravilno je dejal pred nedavnimi neki gospodarski strokovnjak: Ustvarite predpogoje za varčevanje, potem pa propagirajte varčevanje! Drug strokovnjak je zopet dejal: 90% vse propagande za varčevanje ni v propagandi sami, ampak v ustvarjanju razmer, v katerih je varčevanje in nalaganje v denarne zavode ljudem privlačno.

Slovenci smo znani kot pridni varčevalci, čeprav imamo mnogo napak, ki nam odvzemajo denar, katerega bi si lahko prihranili. Zato so tudi pri nas bile hranilnice vlogne, pa so vzbujale drugod zavist in nezgodovane, češ, poglejte, kakšne milijarde so si prihranili, pa še hočejo imeti. To je krivična obdolžitev, ki temelji na popolnem nepoznavanju naših razmer. Saj prihrankov nismo dobili iz bogve kakšnih velikih zaslužkov, saj nismo bogati kot drugod, kjer narava daje prebivalstvu veliko več kot naša uboga zemlja. Naši prihranki so bili plod žuljavih rok malega človeka, ki se misli na svojo bodočnost. Le redke so pri nas visoke hranilne vloge. Zato je absolutno napačna vsaka gospodarska politika, ki bi zahtevala žrtve od našega malega človeka kot vlaga-terja in s tem tudi upnika. Te žrtve bi do-prinašali oni, ki si že itak odtrgujejo mnogo potrebnega in takih žrtve ne zmorejo več. Saj so že v inflaciji mnogi izgubili skoro vse, kar so imeli, in ne moremo od njih zahtevati, da zopet izgube vse ali pa toliko, da bi bila njih eksistenca uničena. Zato bo treba misliti na pravično razdelitev bremen, ki jih je povzročila sedanja kriza, mnogim stanovom.

Leto 1934 se že nagiba h koncu in reči je treba, da se polagoma vrača zaupanje. Toda zaupanje je bojzljivejša kot katerikoli zajec in plaše ga celo take stvari, ki jih nekateri niti ne vidijo niti ne slišijo. Zato je treba največje previdnosti pri vzpostavljanju zaupanja in mislimo, da ni več daleč čas, ko bo omogočena vsestranska akcija za zopetno pridobitev zaupanja, ker so se razmere na marsikaterem gospodarskem področju ustalile. Sicer izboljšanja na svoji koži in v žepih ne občutimo dosti, toda polagoma se le množe znaki, da se drugod po svetu obrača na boljše in da se bo tudi pri nas obrnilo na boljše, če bomo seveda pametno gospodarili. Ko bo doba ne-zaupanja minula, pa se bodo tudi za varčevanje odprli novi vidiki in s tem se bo povečal kapital, ki bo dan na razpolago narodnemu gospodarstvu za produktivne svrhe.

Seveda pa je treba postaviti v ta namen vso gospodarsko politiko na podlago varnosti, katero naj nudi razvoj gospodarstva vsem stanovom in posameznikom. Kdor se hoče lotiti kakšnega posla, mora vendar vedeti vsaj za nekaj časa naprej, kako se bo stvar razvijala. Drugače so onemogočeni vsi računi in podjetnost ni podjetnost, ampak špekulacija, ki lahko izpodeleti ali se pa osreči. Danes pa ne rabimo za oživljenje gospodarstva špekulacije, ker vemo, da pri-nese lahko le kratkotrajno obnovo, da pa je potem polom še večji. Rabimo smotreno gos-podarsko politiko, ki bo omogočila vsem sigurno kalkulacijo. V gospodarski politiki je treba stalnosti in harmoničnega upošte-vanja življenjskih interesov vsega naroda.

Če govorimo o varčevanju, pa ne smemo pozabiti enega najvažnejših faktorjev: države. Varčevanje ni zahteva samo za za-sebnike, ampak v še večji meri za one, ki

Ozadije pogajanj med avstrijsko vlado in hitlerjevci

Heimwehr - v službi Nemčije

Avstrijski Landbund in vsenemci so s pomočjo Heimwehra prisilili vlado, da se z njimi pogaja

Včerajšnji »Slovenec« je priobčil daljšo vest o pogajanjih med avstrijsko vlado in narodnimi socialisti. Pri telefonski od-daji vesti je večina imen potrjena. V po-jasnitev položaja objavljamo danes topred-metni dopis z Dunaja.

Dunaj, 29. oktobra 1934.

Na Dunaju imamo sedaj dve senzaciji: prva, ki tiče važnih sprememb v vodstvu edino obstoječe politične organizacije »domovinske fronte«, druga, ki tiče odnosov do »nacional-nih skupin«, kot se imenujejo sedaj avstrijski hitlerjevci in vsenemci. Oboje sta dogodka ve-likega političnega pomena in dokazujeta to, kar se mna tem mestu že večkrat poudarjal, da dobiva v Avstriji in v vsej njeni upravi vedno večjo moč Heimwehr v škodo pristašev, ki jih je poslala v domovinsko fronto krščanskooci-alna stranka po svojem razhodu, in da »prija-telj«, ki se ga je treba bati, ni Italija, marveč — Nemčija.

V vrhovnem vodstvu domovinske fronte, ki je postala edino priznana organizacija, ki ore-dstavlja, vzgaja in razvija politične zamisli no-vega režima in ki ima nalogo, državno vzgojo po vrhovnih smernicah izvesti med narodom, so se namreč izvršile značilne spremembe. Domovinsko fronto sestavljata v glavnem Heimwehr s svojimi oboroženimi oddelki, ki se imenujejo Heimatdienst, ter krščanska skupina, ki ima svoje oborožene sile zbrane v Ostmärkische Sturmsharen. Vodja Heimwehra v vsej Avstriji je knez Starhemberg, vodja Sturmsharen pa je zvezni kancler dr. Schuschnigg.

Česar ne razumemo:

Državni kancler - namestnik svo-jega, sebi podrejenega ministra

Nova razpredelitev vodilnih mest je tako čud-na, da je nikakor ni mogoče razumeti. Vrhovni vodja domovinske fronte je namreč postal knez Starhemberg, ki je podkancler v vladi, ki jo vodi kot kancler dr. Schuschnigg. Namestnik Starhemberga v vodstvu pa je — kancler dr. Schuschnigg. Torej je šef vlade, ki ima v avto-ritativnem režimu Avstrije vso oblast v svojih lastnih rokah, moral pristati na to, da postane namestnik svojega podrejenega ministra v vodstvu ravno tiste organizacije, na katero se re-žim in vlada v glavnem opirata.

Kunšakove prerokbe - uresničene

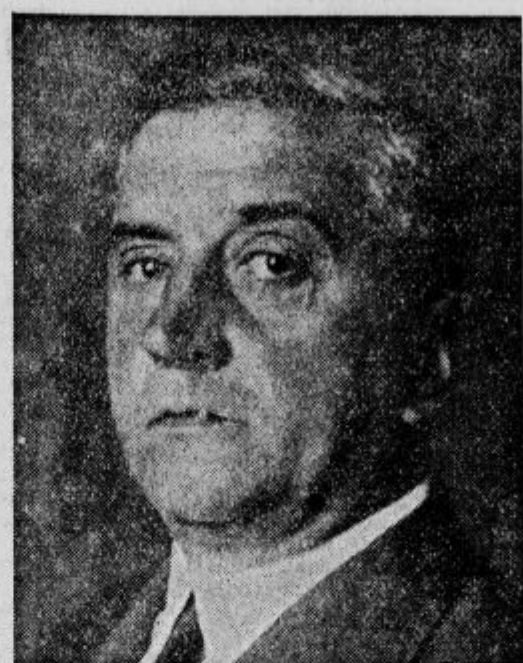
S tem je bil storjen Heimwehru poklon, ki da misliti in ki govori več kot debele knjige. Če pristavimo k temu še dejstvo, da po neka-terih deželah, kot na Koroškem in na Štajer-skem, ne more biti govora o kakšnem notran-jem soglasju med Heimwehrom in med Sturm-sharen, ki sedita oba skupno pod streho do-movinske fronte, kjer Heimwehr zmerja svoje zavezniške »črniči gavrane«, s »farskimi po-močnički« in podobno, potem je sklep zelo bli-zu, da je Heimwehr s tem, da je dobil vrhovno vodstvo domovinske fronte, ki bi moralo lo-gično in samo po sebi razumljivo biti v rokah kanclerja dr. Schuschnigga samega, dobil v državi premoč, ki gre na račun krščanskih so-cialcev in ki se bo tudi v zunanji politiki Av-strije kmalu čutila na črti Dunaj—Berlin. Zve-za z Italijo ni naravna, je proti vsej avstrijski miselnosti, je samo trenutno rojena iz trenutne potrebe. Heimwehr ni glasnik prijateljstva z Italijo, ampak pobornik za obnovev prijateljskih odnosov z Nemčijo in s tem predhodnih sodelovanj z nemškimi nacionalisti Avstri-je in Nemčije. Tu je nevarnost, ki se je poja-vila s spremembami v vrhovnem vodstvu. Stari dr. Kunschak, ki se je do zadnjega boril proti harakiriju ali prostovoljnemu samoumoru krščanske socialne stranke, je to nevarnost na-povedal. Njegove prerokbe se sedaj uresniču-jejo.

Resnica o pogajanjih

Druga senzacija, ki je logično nadaljeva-nje prve, je začetek javnih pogajanj med vla-do in takolimenovanimi »nacionalnimi skupi-nami«, ki pa niso ničesar drugega, kot avstrijski narodni socialisti.

Uradno poročilo, ki je bilo izdano o sestan-ku, ki so mu v imenu vlade prisostvovali kan-celer dr. Schuschnigg, podkancler knez Starhem-berg ter glavni tajnik domovinske fronte pol-kovnik Adam, od »nacionalnih skupin« pa za-stopniki nemškega kluba na Dunaju znani hi-tilerjevci feldmaršal Bardolff in profesor Fop-pa, zastopniki kljukastemu križu prijaznega Landbunda in navdušeni narodni socialist indus-trijalec Hasslacher ter glavni urednik »Freie Stimmen« Faller iz Koroške, nižjeavstrijski hi-

upravljajo javen denar. Z javnim denarjem je treba ravnati drugače, kot lahko to dela zasebnik s svojim denarjem. Tu je treba največje poštenosti in znanja, da se denar pravilno porabi za državne potrebe in v do-bro ljudstva. Varčevati je treba tudi na pravem mestu, ker lahko na nepravem me-stu varčevanje prinese več škode kot pa ko-risti. Zato se po vsem svetu porablja praz-nik varčevanja tudi v ta namen, da se opo-zore vlade na veliko odgovornost, ki jo ima-jo za upravljanje javnega denarja, s kate-rim je treba varčevati in pošteno gospoda-riti še stokrat bolj previdno kot z lastnim denarjem.

Polkovnik Adam novi glavni tajnik domovinske fronte v Avstriji

tilerjevci Langoth, Maute in bivši minister Hü-ber ter priznani gornjeavstrijski vodja rjavih srajc inž. Reinthaler, dr. Riehl in dr. Ursin. Uradno poročilo o sestanku torej hoče nasli-kati položaj v lepih barvah, kot da so »na-cionalisti« zaprosili za sprejem »iz obupa«. De-jansko pa temu ni tako.

V glavnem gre za tri »nacionalne« skupi-ne: ena, ki se zbira okrog dr. Riehla in ki je odkrito hitlerjevska, s to izjemo, da ne želi centralne v Berlinu, marveč na Dunaju. Druga

Ocene francoskega tiska

„To so pravi načrti Berlina!“

Pariz, 30. oktobra. AA. Havas poroča: Neka-teri listi opozarjajo javnost na mednarodna vprašanja, zlasti na delovanje hitlerjevcev v Avstriji.

Glede pogajanj, ki jih vodi avstrijski kacler dr. Schuschnigg z voditelji opozicijskih strank, ki so več ali manj naklonjene nacionalnim sociali-stom, piše »Oeuvre«:

Schuschnigg hoče pridobiti na času, njemu je do pomiritev duhov. Avstrijski kancler hoče pre-prečiti nadaljne izgrede. Po drugi strani pa je tudi tako izkušen, da ne bo z lahka nasedel nemški igri. Vprašanje je le, v kakšni meri je vodja kmečke nacionalno socialistične stranke Reinthaler ravnal po navodilih v. Papna. Računati je treba s tem, da je doba prevratov v Avstriji končana. Nemška vlada skuša zdaj doseči Anschluss po drugi poti. Pri tem ne izključujejo celo možnosti, da podpre zveznega kanclerja proti takozvani in v resnici brezpomembni rdeči nevarnosti.

»Figaro« pravi, da bi monarhistični pokret po-vzročil takojšnji nastop Male zveze in Italije. Zato ni izključeno, da bodo velenemški krogi izkoristili sedanjo zmešnjavo. Ni težko, pravi list dalje, po-vzročati ministrsko krizo in postaviti na vlado vse-nemca, ki bi nastopal kot nasprotnik Habsburža-nov, v resnici pa delal za Berlin. Tako bi moral avstrijski legitimisti plačati račun v korist Hitlerja, ki bi po drugi strani lahko izjavil inozemstvu, da je prepodil Habsburžane. S tem bi izkušal tudi zlomiti fronto proti Anschlussu. To so pravi načrti Berlina.

Sporazum z Italijo?

Pametni pogoji, ki jih našteva angleški časnikar

London, 30. oktobra. c. Diplomatski strudnik »Sunday Dispatch« ugiblje v daljšem dopisu o nadaljevanju Barthoujeve politike zblizanja med Francijo in Italijo ter med Italijo in Jugoslavijo ter prihaja do zaključka, da Jugoslavija, ki je mi-roljubna država, tega sporazuma nikakor ne od-klanja, toda le pod pogojem, da bo Italija opustila v bodočnosti vsako misel na kakšno gospodarstvo na Balkanu in v srednji Evropi. To je čisto na-ravno, odkar so balkanske države pokazale, da ne potrebujejo nobenega varstva. Glede srednje Evrope pa je vprašanje tudi enostavno za Jugos-lavijo: Avstrija mora biti neodvisna od kogar-koli, od Nemčije tako kot od Italije. Kot se Jugos-lavija z Malo zvezo zoperstavlja Anschlussu, tako odklanja tudi vsako drugo nadvlado nad njeno severno sosedo. Habsburžane odklanja Jugoslavija in z njo vred, tako pravi dopisnik, vse velesile, ki so riskirale štiri leta svetovne vojne, da jih od-stavijo in notejo riskirati zopet vojnega požara, da jih pripeljejo nazaj.

Francija - za obrambo

Pariz, 30. oktobra. b. V zbornem finančnem odboru je imel sinoči ekspozitorni minister mar-šal Petain, ki je obrazložil vzroke, ki so ga pri-silili na to, da se letos predloži zbornici zakonski predlog o podaljšanju vojaškega službenega roka.

skupina se zbira okrog inž. Reinthalerja, ki je svoje dni vzdrževal tesne stike z Habichtom v Monakovem. Tretjo skupino tvorijo landbun-dovci in vsenemci inž. Winklerja, ki so zahte-vali obnovo zvez z Nemčijo ter so odločni pri-staši Anschlusa. Nemški klub na Dunaju od-govarja »gospodskemu klubu« v Berlinu, ki ga je ovekovečil von Papen, in je torej središče »senemške miselnosti.

Heimwehr - v rjavih srajc

Na Koroškem, na Štajerskem in na Dunaju, kjer se dr. Winter, drugi dunajski podžupan, zaman trudi, da bi prepričal Heimwehr, da je sodelovanje z delavskimi skupinami neobhodno potrebno, so »nacionalne skupine« (to se pravi ves liberalizem, ki obsega Landbund in vsenem-štvo), ki so prodirle v sprednje vrste Heim-wehra, izzvale pritisk na vrhovno vodstvo Heimwehra, da naj se jim omogoči vplivno so-delovanje pri režimu. Vodstvo Heimwehra je na to pristalo in prisililo državnega kanclerja, da je to gospodo, rad ali nerad, sprejel in jo poslušal. Ni res, kot pravi uradno poročilo, da jim je zvezni kancler samo naštel pogoje, pod katerimi sprejme njihovo sodelovanje, ampak si je moral zabeležiti tudi zahteve teh zastop-nikov Anschlusa in rjavih srajc, ki jih bo tre-ba izpolniti, če režim hoče računati na njihovo sodelovanje.

Zmagovalec Papen

V vidu drugih svetovnih dogodkov je ta preokret na Dunaju ostal skoraj neopažen, če-ravno je velikega pomena za nadaljnji razvoj srednjeevropskega vprašanja. Avstrija se vra-ča v svoj naravni nemški svet. Prvi koraki so storjeni, drugi bodo sledili. Veliki zmagovalec je za enkrat nemški poslanik von Papen, ki je v času, ko se je vlada pogajala z narodnimi so-cialisti, mirno streljal zverino po švedskih lo-viščih. Zdaj smo samo radovedni, kaj bo k tej preokrenitvi rekla še Italija... Ing. Sch.

Starhemberg zahteva oblast

Dunaj, 30. oktobra. b. Nocoj bi moral govoriti v radiu zvezni podkancler knez Starhemberg o domovinski fronti. Popoldne pa je bil njegov go-vor odpovedan z utemeljitvijo, da bo nocoj važna seja ministrskega sveta, na kateri mora biti knez Starhemberg tudi navzoč. V političnih krogih je ta vest odjeknila senzacionalno in se spravlja v zvezo z vestmi zadnjih dni, da v avstrijski vladi ni več sporazuma. Zvezni kancler dr. Schuschnigg je znan kot velik pomiritelj, ki bo zahteval mir-nim potom ponovno vpostavitve notranje politike miru v Avstriji. Njegovi politiki pa je vedno na-sprotnoval knez Starhemberg, ki se kot voditelj Heimwehra za nobeno ceno noče odreči sedanjemu monopolnemu položaju, voditelja najmočnejše obo-rožene organizacije. Knez Starhemberg je za na-silno rešitev notranjopolitičnih problemov in proti vsaki pomiritvi na temelju sporazumov. Knez Star-hemberg je samo za popolno likvidacijo vseh pri-stašev drugih strank ter želi samo, da vsi pristopi-jo v njegovo organizacijo. Pod takimi pogoji pa seveda ni misliti na notranjo pomiritev Avstri-je, vsled česar gre dr. Schuschnigg po svoji poti. Nocoj bo seja vlade, na kateri bodo sigurno spre-jeti zelo važni in usodni sklepi. Morda bo prišlo do obračuna med dvema politikoma: med politikom nasilja in med politikom pomiritev. Kdo bo zmagal, je težko napovedati, vsekakor pa je sedanji polo-žaj v Avstriji tak, da ne bo mogel dolgo trajati.

Gömbös pojde v Rim

Budimpešta, 30. oktobra. b. Inozemski listi poročajo, da bo madjarski ministrski predsednik v kratkem odpotoval v Rim in se med potjo tri dni zadržal na Dunaju. Poluradno se poroča, da bo Gömbös prispel na Dunaj v nedeljo zjutraj ter ostal tam en dan. Sestal se bo z zveznim kone-lerjem dr. Schuschniggom ter nato nadaljeval pot v Rim.

Dunajska vremenska napoved: Nestalno in prehodno vreme. V četrtek in petek najbrž mraz s snegom.

Ustvaritelji mlade Portugalske

Oliveira Salazar

Molčeči mož
ob Teji

Mala Portugalska (97.000 km²) je predvsem agrarna država. Pridno poljedelstvo ljudstvo živi na svoji zemlji v precej ločenih predelih, ker je dežela povečini gorata in so zveze med kraji večidel slabe in pomanjkljive. Portugalci, ki štejejo 6 milij. 600.000 duš, nimajo posebno razvite industrije, delavstvo zato tudi ni posebno mnogoštevilno. Dežela nima velikih mest in ljudskih središč, razven glavnega mesta Lissabona (550.000 prebivalcev), kjer je osredotočeno tudi vse politično življenje. Le tako je bilo mogoče, da je bila dežela po umoru kralja Manoela II. in njegovega sina (1910) skozi 16 let v popolni anarhiji in politični zmedeni, ne da bi popolnoma propadla. Politiko je delala Lissabona, postavljala in odstavljala državne poglavarje, kakor in kadar se je raznim klikam zazdelo umestno.

Prvi predsednik Manoel de Arriaga je ostal na mestu najdalje: 4 leta. Njegov naslednik Teófilo Braga je moral demisionirati sredi svetovne vojne še isto leto, ko je bil izvoljen. Nasledoval ga je Bernardino Machado, ki je bil 1917 izgnan. Mladi predsednik Sidónio Paes je skušal vladati z večjo avtoriteto. Bil je umoren preje ko v enem letu vladanja. Tudi naslednik admiral Canto Castro je moral prav hitro demisionirati. Antonio de Almeida je bil držal skoraj 4 leta, toda njegov naslednik Teixeira Gomes je bil prisiljen odstopiti po nekaj tednih. Machado je še enkrat poskusil srečo, a so ga zopet takoj strnoglavili kakor tudi naslednik generala Gomes Costa, ki je moral v pregonstvo.

Po tolikih homatijah je bil leta 1926. izvoljen za predsednika general Carmona in ostal na tem mestu — do danes. Spomladi 1935 mu poteče predsedniška doba, vlada pa je že pripravila predlog, da mu podaljša predsedniško čast za nadaljnjih sedem let do 1942. leta. Carmona je spetke uveljavil vojaško diktaturo. Narod, ki je zelo nestalen in razburljiv, obenem pa nagnjen k češčenju in občudovanju močnih osebnosti, se je uklonil vladni energičnega in pametnega ter pravičnega predsednika Carmona. Polagoma je Portugalska iz kaotičnega stanja prešla k umirjenosti in stalnosti, ki je Spanija do danes po zlomu monarhije še ni našla. Španski predsednik republike Alcalá Zamora ni še namreč našel pravega moza, ki bi ga mogel postaviti na čelo vlade in bi užival toliko spoštovanja in ugled med narodom kakor ga uživa Oliveira Salazar, predsednik portugalske vlade že od leta 1926. in desna roka predsednika republike.

Portugalska, ki je skozi in skozi verna katoliška dežela, je pred Salazarjevimi režimom le težko prenašala vlade, ki so bile vse prežete verske nestrpnosti in sektarstva, ki je lastno topoglavim epigonom francoskega lajicizma, ki se od velike francoske revolucije in njenih pridobitev niso drugega naučili kot bedastega in slepega antiklerikalizma. S takimi svobodomiselnimi nadutimi je pometala vojaška kamarila in se igrala z njimi po mili volji. Ko pa je prišel na krmljo mladi Salazar, pa ni imponiral rojakom le radi svojega znanja — bil je preje profesor na univerzi — in dovršene osebnosti, ampak v prvi vrsti s tem, da je govoril narodu tako, kakor odgovarja njegovi tradiciji in čustvovanju. Narod je Salazara razumel in odobrnil njegovo politiko. Videlo se je to zlasti lanske leto, ko je v splošnem ljudskem plebiscitu ljudstvo odobrilo novo korporativno ustavo, ki jo je predložil Salazar (19. marca 1933).

Osnovno izhodišče in temelj Salazarjeve politike je praktično priznanje prvenstvenosti duhovnosti. Salazar je prepričan, praktičen katoličan, ki se pri snovanju korporativnega sistema, ki ga je dal od ljudstva izglasovati, ni omejeval na zgolj gospodarska in tehnična vprašanja, ampak je pouda-

ril tudi njih povezanost z duhovnim življenjem, kar so mnogi snovalci korporativnega sistema po drugih državah prezrili.

Drugo, kar označuje Salazarjev režim, je poudarjeno počelo državne avtoritete. Iz razmer, iz kakršnih je sedanje stanje nastalo, je to tudi razumljivo. Vendar pa Salazarjeva korporativna država odklanja načelo etatizma, ki se ga poslužujejo razni diktatorski režimi. Vpliv države se omejuje na njej lastna in pripadajoča področja. V tem pogledu je Salazar sledil smernicam socialne okrožnice »Quadragesimo anno«. Nosilec socialnega življenja v državi ni država, kakor je to primer v fašizmu in komunizmu, ne poedinec, kakor v liberalnih državah, temveč družina in stanovi.

Salazar je že 1928 v enim svojih programatičnih govorih izjavil sledeče: »Državni socializem, ki ga mnogi tišče v ospredje in nam dopovedujejo, da je to moderna oblika države, je v resnici samo izvrsten režim za gojitve komoditete in socialne brezbrzičnosti. Državni socializem je obljubljena dežela birokratizma. Mi moramo odkloniti državni socializem, ki je škodljiv vsaki državi, posebno pa bi bil neprimeren za nas, ki rabimo mnogo osebnih iniciativ na vseh poljih in široke avtonomije za vse stanove.« To so zlasti vredne besede, ki tehtajo tem več, ker jim slede in odgovarjajo dejanja!

Da je mogoče dobro vladati, je treba v prvi vrsti imeti v redu državne finance. Kakor je Poincaré v kritičnih dobah francoske republike sam prijel v roke sestavo budžeta in ga izdelal do najmanjših podrobnosti, tako je tudi Salazar vzel sam v roke finančno politiko države. Z velikim znanjem in železno voljo se mu je posrečilo, da je uredil popolnoma zavoženo gospodarsko politiko in uravnotežil državni proračun. Dosegel je celo to, da se je javni dolg države pričel redno odplačevati, kar je v sedanjih razmerah pravi finančni čudež. Delo Salazarja dokazuje, da prav nikjer ni na mestu fatalizem in vedno sklicevanje na krizo. Seveda pa je treba za tako globoko segajočo reformatorsko delo pravega človeka! V času, ki je ves razoren in razdivjan, je Salazar vrnil svoji deželi mir in pa relativno blagostanje, kakor ga že desetletja ni poznala.

V zunanji politiki je bila Portugalska ena izmed tistih samostojno odločujočih držav, ki je v Zenevi odklonila pristanek k sprejemu boljševikov v Zvezo narodov. Sicer pa tudi Salazar sledi tradicionalni portugalski zunanji politiki, ki obstoja v tesni naslonitvi na Veliko Britanijo, kar ji kot pomembni kolonialni državi seveda tudi najbolj koristi.

Pred nekaj dnevi je Salazar postavil novo vladno, v kateri je zunanje ministrstvo obdržal njegov zvesti sodelavec in prijatelj de Matta. Salazar bo torej ostal še nadalje na svojem odgovornem mestu. Čeprav šteje komaj 40 let, je bil že pred 7 leti ministrijski predsednik in preje že finančni minister. Okrog njega se spleta nekaka skrivnostnost, ki je pri južnjakem narodu, kakor so Portugalci, ogrožen politični kapital. Salazar namreč nič ni podoben raznim fihirjem in diktatorjem, ki polagajo važnost na to, da jih javnost čimvečkrat vidi in sliši govoriti. Salazar je za javnost skoraj neviden, ne poseja nobenih družb in prireditelj; tudi kot ministrijski predsednik je ostal ljubitelj knjig in znanosti. Prav redko nastopi s kakim govorom, in še tedaj je zelo precizen in kratek. Za sodbo množice se očitno ne briga, ko pa ves narod itak ve, da nesebično in iskreno služi domovini. Molčeči Salazar je vsekakor popolnoma nov političen pojav v deželi, iz katere smo vsak mesec bili vajeni slišati o kaki operetni revoluciji. Toda ravno ta molčeči in skromni politik je pomagal svojemu narodu do mirnejših in lepših dni.

Prvi uspeh priznanja sovjetov

Rusi prosijo za denar Čehoslovake

Praha, 30. oktobra. AA. ČTK poroča: Listi poročajo, da je sovjetska vlada prosila na čehoslovaškem kreditu za razvoj medsebojne trgovinske izmenjave blaga in da je čehoslovaški zunanji minister o tem konferiral z narodno banko in s finančnim ministrom. Po trditvi listov gre za kredit 450 milijonov čehoslovaških kron, ki bi zanje

jamčila čehoslovaška država, dali bi jih pa denarni zavodi in podjetja, ki imajo interes za trgovino s sovjetsko Rusijo. Po trditvah listov proučujejo tudi vprašanja sklenitve posebnega dogovora s Sovjetsko Rusijo o uvozu sirovin iz Rusije. Listi mislijo, da je sedanje stanje čehoslovaškega trga ugodno za takšno transakcijo.

Japonska ogorčena nad Anglijo in Ameriko usled pritiska na pomorsko konferenco

Tokio, 30. okt. TG. V uradnih krogih je povzročilo veliko ogorčenje, da sta se na londonski konferenci Amerika in Anglija obe združili proti japonskim predlogom. S tem so pogajanja zapustila strokovno polje in so postala čisto politična. Japonska tega ne bo dopustila. Pri tem pa se še čuje, da hočejo Združene države uvrstiti obalo na Alaski, nadalje da gradijo močna pomorska oporišča na havajskih otokih in na Filipinih in celo na otoku Guam, če bi hotela Japonska hotela dosedanjo pomorsko pogodbo odpovedati. To je nesporeljiv političen pritisk na pogajanja, ki so čisto strokovna. Tudi Japonska bo povečala svoje izdatke za obrambo in že sedanji proračun predvideva povišanje vojnih kreditov za 150 milijonov nad lanskimi krediti.

V Tokiju so zelo razburjeni tudi vsled očitkov Amerike in Anglije, da je japonska vlada nahujskala mandžursko vladno, da je proglasila monopol za pridobivanje in razprodajo petroleja. Res je, da je mandžurska družba, ki je dobila monopol od države, zgrajena izključno na japonskem denarju, toda Japonska ni v ničemer vplivala na mandžursko vladno, ki sama odločuje o uporabi svojih naravnih bogastev. V Tokiju vlada velika nezadovoljnost z Anglijo in Ameriko.

Japonska vlada je dala svoji delegaciji v Londonu nalog, da naj vztraja pri svojih predlogih in naj ne sprejme nobenega pritiska. Amerika zahteva, da se dosedanje razmerje ameriškega, angleškega in japonskega brodogradništva (5-5-3). Anglija hoče vzeti v obzir samo težke oklopne ladje, med tem ko Japonska predlaga, naj se pri razmejitvi pomorske moči vpošteva skupna tonaža velikih in malih ednic. Pri tem bo Japonska tudi vztrajala.

Japonci zopet na Kitajskem

London, 30. okt. b. Semkaj so prispele vesti, da so se japonske pomorske čete izkrcale v nekaterih kitajskih mestih. Japonska utemljuje ta svoj korak s tem, da so Kitajci v zadnjem času pričeli z

močno protijaponsko propagando, ki jo vodijo kitajski nacionalisti, temu pa je sledil tudi hud boj kot japonskega blaga, zlasti od strani trgovcev v pomorskih kitajskih mestih. Če so te vesti resnične, potem se bo brez dvoma položaj na Daljnem vzhodu naglo poslabšal in ni izključeno, da pride do novega spora med Japonsko in Kitajsko, ki se lahko spremeni v splošen spor na Daljnem vzhodu.

Dr. Schacht:

„Inozemstvo je krivo naše stiske“

Weimar, 30. oktobra. a. V Weimaru se je vršilo zborovanje nemških industrijcev. Na tem zborovanju je govoril tudi dr. Schacht. V svojem govoru je dr. Schacht povedal, da je inozemstvo krivo zaostaja v nemškem gospodarstvu, ker ne kupuje nemškega blaga. Dokler se ne izboljšajo mednarodni trgovinski odnosi, tako dolgo je nemogoče misliti na to, da bi Nemčija začela plačevati svoje mednarodne dolge. Zelo hudo je dr. Schacht tudi tožil nad tem, da Nemčiji zmeraj bolj zmanjkuje sirovin in je danes dovoz sirovin skoraj da katastrofalen. Pomanjkanje tujih valut zelo tare nemško gospodarstvo in zato Nemčija bolj nego katerakoli druga država obsoja klirinški režim. Končaj pa je dr. Schacht z apalom na potrpežljivost in solidarnost vsega nemškega naroda, ker bo samo na ta način mogoče uti vsem težavam.

Barthoujev testament

Pariz, 30. oktobra. c. Danes so tukaj odprli Barthoujevo oporoko. Vse svoje premoženje je poklonil državni in zapustil francoski akademiji znanosti in umetnosti.

Romunija za armado

Bukarešta, 30. oktobra. c. Romunsko vojno ministrstvo je izdelalo nujen zakonski predlog, ki bo te dni predložen parlamentu, v katerem zahteva večjo vlogo za vojaške namene, ker je treba romunsko vojsko modernizirati.

Važni politični razgovori v Ankari

Balkanska zveza slovesno izjavlja, da je popolnoma solidarna z Jugoslavijo

Ankara, 30. okt. m. Danes dopoldne je bilo otvorjeno prvo zasedanje stalnega sveta držav Balkanskega sporazuma, ki mu predseduje grški zunanji minister Maximos. Z ozirom na izredne razmere po marsejskem atentatu vlada za rezultat zasedanja stalnega sveta držav Balkanskega sporazuma v vsej turški politični javnosti veliko zanimanje. Kolikor se je moglo zvedeti, so se na današnjem sestanku sveta v glavnem ugovorile splošne linije stališča, ki ga bodo države Balkanskega sporazuma zavzele glede zunanjih mednarodnih dogodkov. Konture tega stališča so bile že v glavnem določene na sestanku zunanjih ministrov držav Balkanskega sporazuma, ki je bil v Belgradu po pogrebu blagopojnega kralja Aleksandra. Tedaj je bila sprejeta tudi resolucija, ki naglašala, da vlada držav Balkanskega sporazuma svečano izjavlja svojo popolno solidarnost z Jugoslavijo ter se obvezuje, da bodo izvršile s povečano strogostjo pogodbeno obvezo, ki jih vežejo, in da bodo nadaljevale z neumorno energijo politiko, ki se je vodila do sedaj. V isti belgradski resoluciji se je poudarjalo tudi to, da stalni svet Balkanskega sporazuma smatra, da se bodo storili primerni mednarodni koraki povodom odkritij preiskave, ki se vodi o marsejskem atentatu.

Stalni svet je na današnji prvi svoji seji pretresal tudi splošni mednarodni politični položaj in istotako obeležil obise bodočega dela in sodelovanja med državami Balkanskega sporazuma na kulturnem in socialnem polju. Tudi v tem oziru se je ugotovila popolna skupnost

mišl in oglasnost med predstavniki vseh štirih držav članic Balkanskega sporazuma. Zasedanju stalnega sveta poklanja turško časopisje največjo pozornost in poudarja njegov veliki pomen z ozirom na razmere, v katerih se je svet sestel. Kar se tiče sklepov, ki bodo sprejeti na sestanku sveta, je turško časopisje do sedaj še rezervirano. V komentarjih tega časopisa se pa že poudarja optimistična nota, ki vzbuja upanje, da bo sestanek stalnega sveta dosegel plodonosne rezultate za vse države Balkanskega sporazuma ter bo še bolj učvrstil prijateljske zveze, ki obstojajo med njimi.

Uradno poročilo

Ankara, 30. okt. c. Danes se je po seji sveta balkanske zveze izdal kratek komunikat, v katerem podpisnice balkanskega pakta izjavljajo, da se bodo najodločneje zoperstavile vsaki spremembi obstoječega političnega reda in da so pripravljene v vsakem oziru in z vsimi močmi sodelovati v obrambo te svoje politike.

Po seji se je izvedelo, da je romunski zunanji minister Titulescu poročal o svojih razgovorih v Sofiji in je bilo nato sklenjeno, da bo z ozirom na Titulescova izjava Bolgarija stalno obveščena o vsem, kar se bo razpravljalo med podpisnicami balkanskega pakta.

Neki romunski časnikar je prejel od turškega zunanjega ministra potrdilo vesti, da bo Kemal paša na pomlad obiskal Bukarešto.

Izsledovanje atentatorjev

„Lepa Slovanka“ v Londonu

London, 30. okt. Tukajšnja tajna policija Scotland Yard je še vedno na delu, da bi izsledila soudeležence in pomagače pri marsejskem atentatu. Policija domneva, da se še več teh udeležencev skriva na Angleškem. Zelo verjetno je, da se je prav znana „lepa Slovanka“ zatekla na Angleško. Ta se je v Franciji po hotelih izdajala za Marijo Vondraček in je hodila v družbi z nekim tajstvenim Petrom. Z druge strani poročajo, da je zelo verjetno, da gre za Doro Frank, to je hčerko dr. Franka, organizatorja frankovske stranke. Doro, oziroma Aglaja Frank je sestra dr. Ivica Franka, znanega frankovca, ki je zdaj v Budimpešti in je tudi obtožen, da je sodeloval z marsejskimi teroristi. Doro Frank je zdaj stara 28—29 let. Iz Jugoslavije je pobegnila že l. 1919. Zbežala je v Avetrijo.

Scotland Yard je v zadnjem času izvršila več preiskav pri sumljivih inozemcih. Posebno nadzira West-End v Londonu. Aretirala je že tudi več oseb. Osumljeni aretiranci radi katerih bo upravičena domneva, da so sodelovali z marsejskimi atentatorji, bodo izročeni Franciji. Angleški policiji je mnogo na tem, da razprši vsa teroristična gnezda, še preden bo poroka vojvode Kentskega s princezino Marino.

Francija bo zahtevala Perčevića

Pariz, 30. okt. Z Dunaja poročajo tukajšnjim listom, da je francoski poslanik obiskal zunanjega ministra ter ga obvestil, da Francija pripravlja noto, s katero bo zahtevala izročitev aretirane bivšega podpolkovnika Perčevića. Marsejska preiskava je dognala, da je bil Perčević v zvezi s teroristi. On je bil pravi specialist za preskrbovanje madžarskih potnih listov, članom teroristične organizacije. Istočasno je avstrijska policija prejela od marsejskih oblastev prošnjo, naj Perčevića na vsak način obdrže v zaporu.

Naglo postopanje francoskih oblastev je razumljivo. Avstrijska oblastva so dala namreč v listih, ki podpirajo sedanji režim, razglasiti, da ni dosedanja preiskava avstrijske policije dognala nikakega dejstva, ki bi obteževalo Perčevića. Ze

Zakaj je odstopil kralj Siama?

Ker mu je vlada hotela vzeti pravico „na življenje in smrt Siamcev“

London, 30. okt. Glede odpovedi siamskega kralja prinašajo večerni listi naslednje podrobnosti: Med kraljem na eni strani in vlado ter parlamentom na drugi je nastal spor. Stari običaji so dajali kralju pravico, da sam razpolaga z življenjem in smrtjo svojih podanikov. To pravico je kralj dal edino v izjemnih slučajih vojaškim poveljnikom ali podkraljem v oddaljenih deželah. Določba kazenskega zakonika pravi, da mora kralj potrditi smrtno obsodbo. Siamska vlada, ki ji predseduje Phya Bahl, je predložila poslanski zbornici zakon, ki izpreminja to določbo. Poslanska zbornica je zakon sprejela. Kralj ni hotel potrditi tega sklepa in se je postavil na stališče, da gre za odpravo starega običaja, glede katere se mora izreči vse ljudstvo, in sicer s plebiscitom ali z volitvami.

V resnici je nastala med razpravo v zbornici

huda bitka med nasprotniki glede tega zakona. Celo med poslanci, ki jih je izvolilo ljudstvo, torej ne samo med tistimi, ki jih imenuje kralj, je bilo mnogo takšnih, ki so zagovarjali kraljevo stališče. Vlada se na drugi strani brani s tem, da navaja zakonodajo drugih modernih držav, v katerih vlada ustavna monarhija. V teh kralj ne podpisuje smrtnih obsodb, ampak ima samo pravico pomilostitve. Kralj je zahteval, da mora poslanska zbornica prej sprejeti pravilnik o postopku s peticijami. Poslanska zbornica je šla preko te zahteve in je s tem brskirala kralja samega. Kralj je mnenja, da je njegova zahteva po plebiscitu povsem demokratična. Ker pa je poslanska zbornica zavrnila njegov predlog, se on ne more več braniti svojih pravic in koristi svojega ljudstva. Zaradi tega se je rajši odpovedal prestolu.

General Berenguer zapri

Madrid, 30. okt. c. »El Debate«, ki je glasilo Gil Roblesovih popolarov, danes zelo ostro napada vlado, ker odlaga s sklicanjem parlamenta. List je mnenja, da je nujno, da se o razmerah v Spaniji čim prej razpravlja pred parlamentom.

Danes je bil aretiriran general Berenguer, ki je baje soudeležen pri tihotapstvu orožja.

Madrid, 30. oktobra. b. V razgovorih, ki sta jih imela predsednik vlade Lerroux in predsednik korteza (narodne skupščine), je prišlo do soglasja, da se skliče narodna skupščina v petek.

Vanče Mihajlov aretiriran

Carigrad, 30. okt. m. Turške oblasti so snoči aretirale Vančo Mihajlova, šefa proslule VMRO, ki je bil konfiniran v neki vasi v Anatoliji. Aretacijo zloglasnega terorista Vanče Mihajlova so izvršili po zahtevi bolgarskih in francoskih oblast, katere zahtevajo izročitev zloglasnega macedonskega krvnika, in sicer francoske oblasti radi tega, ker je ugotovljeno, da je bil tudi Vanča Mihajlov vmešan v organizacijo marsejskega atentata, katerega je izvršila organizacija iz Janka Puzste v sporazumu in se sodelovanjem makedonskih teroristov. Bolgarske oblasti pa zahtevajo izročitev Vanče Mihajlova radi tega, ker odgovarja poleg množičnih političnih umorov tudi za druge zločine, ki jih je izvršil v Bolgariji.

Drobne vesti

Washington, 30. oktobra. c. Ameriška vlada je sklenila, da bo organizirala petletko, za katero bo potrošila 12 milijard dolarjev. Ta denar bo vlada spravila skupaj z notranjim posojilom.

Brest, 30. oktobra. c. Italijanski potapljači s parnika Artiglia so se zadnji čas še zmeraj trudili, da bi dvignili zaklad zlata, ki je še v morju v trupu »Egypt«. V trupu se nahaja še 60 vreč zlata. Zaradi slabega vremena so morali delo odložiti do prihodnje pomladi.

Sofija, 30. oktobra. c. Terorist Mirko Panov, član VMRO, je izdal svoje spomine iz svojega terorističnega delovanja. Piše predvsem o dobi, ki jo je prebil v ječi. Panov je postal čudak in v svoji knjigi piše le o onostranstvu v silno mistični obliki.

Berlin, 30. oktobra. c. Ze dalje časa so se vodila gospodarska pogajanja med Nemčijo in Anglijo. V Berlinu se je že dolgo mudila angleška delegacija. Razpravljalo se je predvsem o nemškem moratoriju na o posledicah, ki so s tem nastale za angleško in svetovno gospodarstvo. V večernih urah se izve, da so se sedaj pogajanja uspešno končala in da bodo že tekom jutrišnjega dneva objavljene sprejete pogodbe.

Sofija, 30. oktobra. c. V Stari Zagori so bolgarske oblasti odkrile komunistično organizacijo. 60 članov je bilo aretiranih in odvedenih v zapore.

Morja široka cesta...

Jadranska straža se je odločila, da po svetli sleherni društveno leto poseben dan, ki je namenjen izključno širjenju smisla za morje in dviganja pomorske zavesti, t. j. da spoznamo neprecenljivo vrednost in bogastvo, ki nam ga hrani morje kot skupna državna last in neodtujljiva svojina naroda. To se bo poslej vršilo 31. oktobra, katerega dne je prvokrat zaplapolala jugoslovanska državna trobojnica na naših brodovih širom morja. Jadranski dan naj bo imenovan ta spominski dan! S predavanji, časopisnimi članki in drugimi pripomočki naj bi se dvigalo med narodom zanimanje za divno morje, ki je nepopisen okrasek naše domovine. Zavidljivi sosede oprežujejo okoli nas, da bi nas odtrgali od široke morske ceste, preudarne države se nam laskajo radi nje, suhozemni narodi nas blagrujejo, ker nam je odprto zlato okno v svet, skozi katero sta najlažje dosegljiva sreča in bogastvo. Morje je najskromnejše bitje sredi stvarstva. Ono ne zahteva nikakih stroškov za vzdrževanje, včeraj in jutri je enako dosegljivo, v kolikor ni ustrahovano od naravnih sil, ki čisto razbičajo njegovo gladino. Njegova mičnost zraste tedaj do nepopisne strahotnosti, ki mu daje poseben, veličasten čar.

Morje je vir neštevilnih dobrot, istočasno pa lahko postane usodno za narod, ako se ne zanima zanj. Potreba je izpolniti eno samo dolžnost in ta je, črpati, neprestano črpati njegovo koristnost in bogastvo. Ni mogoče popisati neštevilnih koristi in uteh, ki jih črpaš na morju. Zdravilna moč, blaženi mir, povezanost z drugimi narodi, spajanje kultur in ceneno zamenjavanje dobrin, izdatno ojačanje gospodarstva in tišoč ugodnih lastnosti, vse to je morje, znailec srečnejših dni, ki jih z njegovo pomočjo doseže narod tedaj, ako se mu je pravilno in zadostno približal. Ko gledamo igro valov, vzburkanost in razpenjenost neizmernih gladin, krepimo svojo duševnost, postajamo močnejši in hrabri, odločni in živahni!

Baš na primorskih obalah so se razvnela ljudstva in prisegla, da jih ne zapuste. Tukaj se je odigravala zgodovina s svojimi najvažnejšimi otenki. V slavnih pristaniščih so se shajali poglavarji ljudstev ter sklepali prijateljstva in mir. Obmorski narodi izgube nevednost in fatalizem gorskih rodov, postanejo razgibani in širokih pogledov, kakor hitro so se naselili kraj morja, ki jim ni več zapuščena vodna pušča, polna strahov in groze. S svojimi brodovi svobodno hite iz kraja v kraj, njihove zastave se ponosno vijejo v tujih lukah ter predstavljajo slavo in sijaj svojega rodu.

Vsega tega smo deležni tudi mi Jugoslovani! Ne zavrzimo sreče in čuvajmo naše morje kot oni vzvišeni ideal, za katerim so mrli naši dedi v boleznem hrepenenju. Posvetimo mu vso pažnjo in skrb. Slovenci smo zlasti dolžni, da se čimbolj približamo morju. Ni nam dano, da bi uživali prelest in blagodat naših rodni zalivov in brežin med Porečem in Devinskim gradom, kjer se je spočela lepa Vida, simbol našega hrepenenja po sreči in silne bolesti. Naj nas ne odvrne narodna nesreča, da ne bi približali našega morja našim otrokom tako, da bi uživali neposredno njegove blagodati in lepote. To nalogo si je zastavila Jadranska

straža s svojim mladinskim socialnim fondom, s katerim bo zgradila za slovensko dečo dom ob Jadranu.

Letošnji spominski dan je zagrenjen, ker se je zgrudil vrhovni čuvaj našega morja in zemlje, viteški kralj Aleksander I. Tudi on si je izbral morja široko cesto, da potom nje zanese v svet veličino Jugoslavije in misel miru. Toda v obmorskem mestu Mar-seilleu je trčilo dvoje svetov, svetli svet miru, zakonitosti in pravice ter temni svet nasilja in gaženja človečanskih pravic ter krščanskih resnic. V tej bitki je, žal, podlegel naš prevzvišeni vladar. Vsi smo se zajeti v žalno razpoloženje, vendar porablja krajevni odbor ljubljanske Jadranske straže ta tužni čas, da spomni ob proslavi Jadranskega dneva naš narod na zanosne besede blagopokojnega kralja, plemenitega občudovalca našega morja:

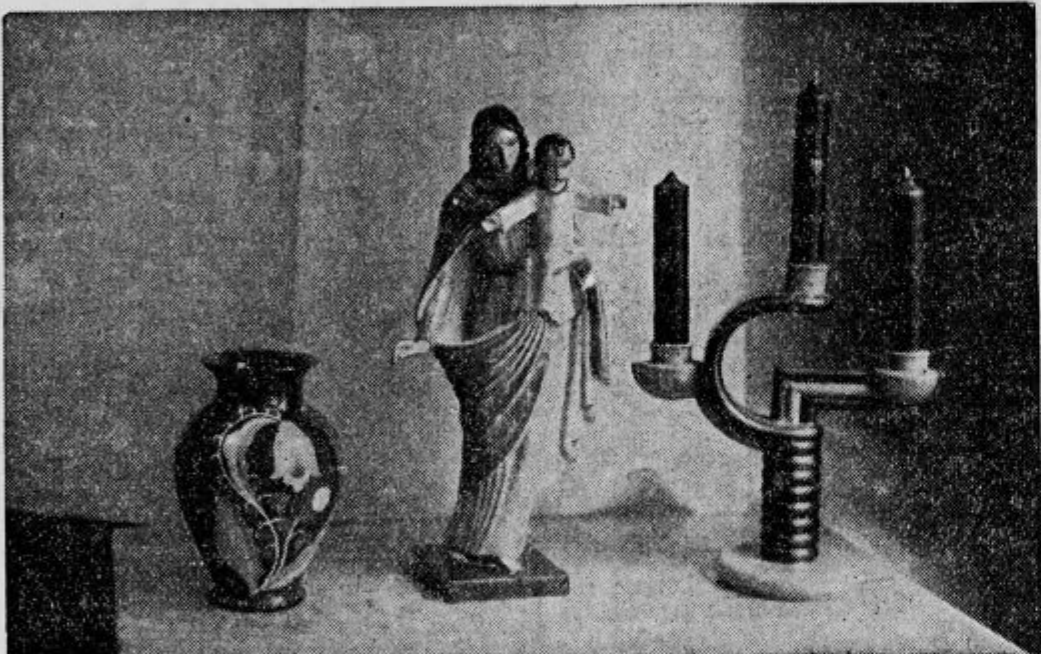
»Bodite zvesti čuvarji našega morja! Za vami čvrsto stoji zedinjena domovina!«

Sledeč zgodovinskemu kraljevemu pozivu je pripravil krajevni odbor Jadranske straže proslavo, ki bo drevi ob 8 v dvorani Delavske zbornice ter bo izzvenela v smislu kraljeve oporoke:

Čuvajmo Jugoslavijo!

...da vas ne preseneti zima
menjajte
Mobiloil
po priporočilnem kazalu

V delavnici slovenske umetne obrti - keramike

Izdelovanje predmetov iz zemlje-gline in ilovice je staro, kakor je staro ljudstvo. Zemlja-primitivna, v zadostnih količinah in poceni je snov, iz katere je človek izdeloval prve uporabne predmete, dokler ni v njenih plasteh in globinah odkril trdnostnih prvin, ki so stopile na njeno mesto in v njegovih ročnih izdelkih vidnejše izoblikovale človeško hotenje po napredku.

Zemljan pa se je rodil umetnik. Modroval je že ob svojih prvih storitvah, jim dal lice, oblike in nianse, ki so najbolj uga-jale njegovim očem, njegovi duši in kulturi. V svojem orodju, v uporabnih predmetih ni gledal le orodja, ki služi namenu, nego ga je njegova umetniška nprava prilagodila skladnosti z okolico, s pokrajino in v življenju, na njega unesla prigodilne in iz njegovih spominov ter ga končno postavila v vrsto njegovih nemih služiteljev kot ornament dobe. Tako se je razvila iz preproste lončarske obrti, ki obdeluje zemljo tako, kot je, morda najizrazitejše polje narodne ornamentike — lončarska obrt na znanstveni podlagi — keramika. V loncih, skledah, vazah in v okrasnih drobnarijah, ki se vrstijo po predalih muzejev in po domovih ljubiteljev umetnosti, je odmev klica iz tiste dobe, ki je zamrla s pokolenji morda brez vsakih drugih tako izrazitih zgodovin.

Težko je točno omejiti, kje končava lončarska obrt in kje pričenja keramika, četudi obstaja med lončarstvom in keramiko velika razlika, tako v sestavi prvin kakor v obdelavi sami. Medtem ko obdeluje lončarstvo glino in ilovico tako, kakor je v naravi, pomeni keramika sestavo prvin na znanstveni podlagi. V isto vrsto se keramiko bi po svojem načinu sestave in obdelave spadal tudi porcelan, šamot itd. Lončarska obrt — sestavni urove zemlje, ki dobavljajo skozi vsa stoletja isto gmočno maso, pri oceni kakovosti ni mogla nič napredovati in lonce iz 2000 letja pred Kristusom so brat lonca današnje dobe. Napredek lončarske obrti, če smemo še primerjati, je bil podan šele na podlagi moderne kemije in tehnike, ki sta ustvariteljici umetne lončarske obrti-keramike.

Pri nas na Slovenskem niti lončarska niti keramijska obrt nista prišli mnogo mi-

mo škodlice za velikonočni hren, skled za kisló mleko, zabelo, matrice za potico-pogačo, cvetličnih lončkov in nekaj tujih pisanih majolik po načrtih naših umetniških sosedov. Naše domače strokovne šole pa so dale novih ljubiteljev slovenske zemlje in novih organizatorjev slovenske obrti. Poznani častilec slovenske hiše, poznavalec narodne ornamentike in narodnega slovenskega sloga, diplomirani tehnik-arhitekt Jože Karlovšek, ki je že v »Slovenski hiši« ustvaril edinstveno narodno delo, je šel še dalje in organiziral slovensko večino — dvig domačih keramičnih izdelkov. Iz tega zgodovine umetnosti in slikarstva, iz zanimanja za domačo narodno ornamentiko, slog in stavbarstvo po slovenskih krajinah in domovih, katere je obhodil peš, je našel potrebo poživiti tihe vrednote svojega naroda. Izšla je »Slovenska hiša« in serija njegovih razglednic, oblikovanih po starih pesmi slovenske duše. K čutom poezije pa je stopil tehnik iz obrata-industrije in več njegovih perspektiv, ki zadržijo v svoji izgledni natančnosti, kaže slovensko industrijo. Iz vseh teh početkov in priprav je bil leta 1931 storjen korak k ustanovitvi slovenskega ateljeja za fino keramiko v Ljubljani.

Ni še dolgo, ko je javnost opazila »Dekorove« izdelke, ki so v svoji dovršenosti skoraj tajili domači izdelek umetniških uporabnih predmetov: vaz, kipov, pepelnikov, svečnikov, stojal, raznih posod za pečivo in sadje, cvetličnih loncev v vseh modernih oblikah in barvah. Iz prodajalen so izgnili uvoženi predmeti, nadomeščeni po umetniških slovenskih umetnikov. Slovenska keramična obrt je stopila na dan, da postreže slovenskim domovom s stvaritvami njegovih sinov-umetnikov.

Zanimiva pa je tudi tovarna sama, posebno pa še ogled na licu mesta. Tam v Kosezah, kjer pa bo kmalu že mesto, je v podlesju lična nova tovarniška stavba. Že zunanji izgled pravi, da to ni tovarna, da je to le dom, dom dela slovenskih umetnikov. Strojini oddelek je eden najmodernejših v tovrstni obrti. Lep je pogled na strojstvo, ki nemo meša domačo glino, domač kremenjak, domače dolomite in primese v zemeljsko maso, iz katere bodo pozneje nastali najrazličnejši okraski. Prvotno nerodna, potem tekoča in čez trenotek elastično gnetljiva masa prehaja v oddelek za oblikovanje (modeliranje), že v prve oblike predmetov. Oddelek za modeliranje pa se podaljša v atelje ročnih oblikovalcev, kjer najdemo mlade umetnike iz Beranove šole. Vsi tisti prijetni kužki, slončki, konjički, ki že dolgo povešajo ušesa in nosove po naših izložbah, letijo izpod rok absolutna Bera-

nove keramične šole, kakor bi jim objavil mobilizacijo. Če se mlademu umetniku zljubi, jih združijo tudi v godbeni zbor in ni še dolgo, ko smo jih gledali v izložbi pod nebatičnikom v resnem orkestru. Niti dve figuri pa nista enaki, vsaka je ročno delo zase. V tem oddelku ponazarajo tudi osebnosti iz slovenske povesti. Budalasti Martin Krpan s sekuro in polenom je že sedel na mršavem konju in čakal, da se gre gret v peč. V 15 minutah smo imeli nadevanega sv. Jurija na konju, ki pa bo zahteval še mnogo skrbne obdelave, preden bo smel za Krpanom v peč. V tem ateljeju oblikujejo tudi naši najbolj priznani umetniki in umetnice. Njihovim izdelkom z graviranim imenom je odprta širša pot. Iz oddelka, kjer »pišejo« umetniki in zgodovinarji z mavcem, pride-mo v nesimpatični in resni kemijski laboratorij. Tu notri ni nihče rad. Mnogo literature, mnogo dela je bilo treba, preden so za domače sirovine znašli pravilne recepte trdnosti glasure in barve. So sicer tuji recepti, ki pa veljajo le za določeno kakovost sirovin; vse te je treba preštudirati in jih prilagoditi za domače sirovine. Za tem oddelkom pride oddelek ornamentike in slikarstva. V tem oddelku najdemo zastopane vse slovenske slikarje in zbiratelje slovenske ornamentike, tudi čipke prof. Siča vodijo slikarja, ki prenaša motive na keramične izdelke. Možnih je do 200 barv, ki pa so lažjive kakor nikjer drugod v svetu. V posodi rdeča postane na ker. izdelku popolnoma druga, umazano rjava bo naenkrat lahko rumena. Da se ne motijo, so na vseh barvah označene končne barve. Ta oddelek izrazito vodi sam g. Karlovšek. Bolj enostaven in mehanečen pa je oddelek za livanje, kjer se izvršujejo okrogli predmeti.

Predem sem zapustil prvo delavnico slovenske keramike, sem še tiho vprašal, kako »gre«. Zvedel sem, da zaposlujejo v boljših dobah do 20 ljudi. Da pa ni to zlata jama, bi moral baže že sam vedeti, ker umetnost je tista tako čisto izgovorjena beseda, ki se tako nerada brati z denarjem.

Pogled v življenje naših prednikov

Ljubljana, 29. oktobra.

Zadnji »Ponedeljski Slovenec« je poročal o važni in veliki pridobitvi našega Narodnega muzeja, v čigar last je prišla popolna narodopisna zbirka prof. Otona Grebenca. Pred leti je namreč bivša oblastna samouprava pod predsednikom dr. Markom Natlačenom na posredovanje direktorja dr. Mala in dr. Rožiča odkupila to zbirko. Sedaj to zbirko urejajo v muzeju direktor dr. Mal, prof. Oton Grebenec in dr. Zigon.

Ogledali smo si to zbirko pod prijaznim vodstvom prof. Grebenca in prof. dr. Zigona. Že površen časnarski ogled je trajal skoraj dobri dve uri, kar priča za bogastvo zbirke, saj pa so tudi samo katalog za to zbirko sestavljali kar 5 mesecev. Zbirka je nad vse zanimiva, saj kaže, na kako visoki kulturni stopnji so bili naši predniki, kako visok umetniški čut so imeli ter da so imeli silno razvito duševno življenje.

Najbolj zanimive so morda preslice, ki so prave narodne pesmi. Fant na paši, ki se je hotel prikupiti svojemu dekletu, je tedne in tedne izrezoval tako preslico, dokler ni zrastle pod njegovimi rokami prava umetnina. Nekatere preslice so sklenjene z verigo, na kateri se majo mala zibka, vse pa: preslica, veriga in zibka, vse je izrezano iz enega samega kosa lesa. Vsaka preslica je opremljena z narodno ornamentiko, ki jo je imel vsak kraj drugačno. Iz te ornamentike se jasno zreali troje glavnih motivov duševnega življenja naših prednikov: verski čut, čut domoljubja in pa ljubezen.

Zanimiva je keramika. Od priprostih glinastih posod do napol in celo glaziranih, toda napravljenih zelo praktično. Nekatere posode so napravljene na pr. tako, da imajo pri ustih poseben prekat za pitje, druge so na pr. dvojne: za juho in prikuho posebej itd. Zanimive so tudi pečnice, od katerih predstavljajo nekatere cele svetopisemske prizore, viteze itd.

Posebno pozornost so naši predniki po-

BOXBERGERJEVE KISSINGEN
TABLETE ZA HUIŠANJE

kar pol stoletja po vsem svetu znane kot
neskajljivo in to nesljivo sredstvo ZOPER
cebelc! Delujejo brez bolečin in se jih lahko
ZAVŽIVO • vsaj pri 10-15 letih • 10-15 letih • 10-15 letih •

Junaki noža pred sodniki

Celje, 30. oktobra.

Kronika ubojev in pretepov pri celjskem okrožnem sodišču je posebnega bogata na takih dogodkih iz brežiškega okraja. Danes se je zopet zagovarjalo pred tričlanskim senatom pet mladih fantov, ki so vsi pristojni v občino Globoko v brežiškem okraju, zaradi uboja. Državno tožilstvo v Celju je vložilo pri okrožnem sodišču v Celju obtožbo proti 19 letnemu Bosinu Jožetu, 19 letnemu Preskerju Jožetu, 21 letnemu Zagmajstru Karlu, 21 letnemu Golobu Francu, da so dne 2. oktobra 1934 v Piršenbregu v brežiškem okraju v skupnem naklepu z udarci s koli po glavi Cizlja Ivana tako poškodovali, da je še istega dne umrl. Poleg tega glavnega zločina jih dolži obtožba še drugih stvari, med drugim tudi 20 letnega Grmovška Edvarda, da je ob isti priliki vrzel v sobo večji kamen in poškodoval A. Umekovo.

V obrazložitvi pravi obtožnica, da so dne 1. okt. 1934 kožubali zvečer pri posestniku Cizlju Mihaelu v Piršenbregu. Tam so bili navzoči vsi obtoženci. Po polnoči so začeli obtoženci izzivati, radi česar jim je začel streči gospodar z vinskim mostom v nadi, da jih bo s tem spravil na druge misli. Okrog 2 zjutraj so odšli obtoženci od Cizlja. Nekaj časa sta šla za njimi Cizelj Mihael in Cizelj Ivan iz hiše, da bi pogledala, če je v hlevu vse v redu. Pred hlevom pa so ju nenadoma napadli obtoženci s koli v rokah. Cizlja Mihaela se je posrečilo zbežati v hišo, Cizelj Ivan je pa dobil več udarcev po glavi, vsled česar je nezavesten obležal na tleh ter je za dobljenimi poškodbami še istega dne umrl v bolnišnici v Brežicah. Po dejanju so obtoženci še dalje divjali okrog Cizljeve hiše in po vratih in oknu, pri čemer so pokvarili okno in razbili šipo. Radi njihovega divjanja je stopil Cizelj Anton do okna, hoteč jih pomiriti. V istem trenutku je sunil Preskar Jožef s kolom čez okno in zadel Cizlja na oko ter mu povzročil na levem očesu močno oteklino in krvavitve.

Pri današnji razpravi so bili obsojeni Bosin na 5 let in 1 mesec robije, Preskar na 6 let robije, Zagmajster in Golob vsak na 5 let in 1 mesec robije ter Grmovšek na 7 mesecev stozega zapora. Plačati morajo tudi sodne stroške in stroške, ki so nastali pri zdravljenju in ob priliki pogreba.

Tat odnesel 7200 Din in jih raztresel okrog hiše

Stranje pri Kamniku, 30. okt.

V Stranjah, št. 10, pri Kamniku je v nedeljo že pozno zvečer posestnik Ludvik Flerin opazil, da je omara v sobi prvega nadstropja odprta in da je iz zgornjega predala izginila knjižnica, v kateri je bilo 7 bankovcev po 1000 Din in 2 bankovca po 200 Din. Iz srednjega predala pa sta izginila dva zlata prstana. Ko je pogledal po sobi, je ugotovil, da so na oknu polomljene rože. Tat je brezdvoma vdrl v sobo skozi okno, h kateremu je moral pristaviti lestvo. Ko je odhajal s plenom iz sobe, se je najbrž spomnil, da bi ga utegnili prstani izdati, zato jih je položil poleg okna, da jih je lastnik takoj našel.

O tatvini so domači takoj obvestili kamniške orožnike, ki so že ponoči prišli na kraj tatvine. Z močno žepno batirijo so prebrskali vse naokrog in so z začudenjem našli na trti, ki se vzpenja po steni — tisočdinarski bankovec. Ali ga je tat izgubil, ali pa nalašč položil na trto? Preiskali so vse naokrog, pa nič. Sledov, da bi bila lestev prislonjena k zidu, ni bilo nobenih. Zjutraj pa so domači našli pred zeleno uto poleg hiše odprto ukradenko knjižico, poleg nje pa so ležali lepo zvrnjeni štirje tisočaki, na trti pa se je vabljivo zibal še en tisočak. Tat se je očividno zbal, da ga bodo prijeli in je prinesel tisočake nazaj ter jih raztrosil okrog hiše, tako da so jih domači takoj našli. Od skupne vsote 7200 Din manjka zdaj še 1200 Din, ki si jih je ta obdržal ali pa jih je položil na tako mesto, kjer jih še niso mogli najti.

svečali pripravam za kurjenje in razsvetljavo. Kresila naših prednikov niso bila vsa priprosta, nekatera so bila prav komplicirana in celo umetniško izdelana. Tu se vidi razvoj od kresil do prvotnih vžgalic, kakor so jih rabili naši predniki. Tudi priprave za razsvetljavo so bile izdelane zelo praktično, skoraj rafinirano. Prvotna razsvetljava s trskami ni bila tako enostavna, saj je zahtevala prav komplicirane česničke, to so železne naprave, ki so držale trske. Poznejši svečniki, luči na olje, vse izkazuje velik praktičen smisel naših prednikov. Enako so prav prebrisanu napravljene razni raznji, ognjišča, ogrevalne posode, likalniki, gladilniki itd.

Naši fajnfarji se imenitno postavljajo s svojimi pipami. Predočeno je tudi, kako nastane iz kosa lesa, po navadi češnjavega ali javorjevega, takšna imenitna bohinjska čedra, fajfa ali vivček. Te fajfe so imenitno okrašene z narodnimi motivi. Še danes živi na Gorjuši en tak izdelovalec pip.

Imenitni so tudi pletarski izdelki. Naš človek je v svoje pletene izdelke polagal veliko truda, da so bili čim ličnejši in lepši. Enako občudujemo tu krasno izrezljane lesene žlice. Priprosta fant je na pr. tako imenitno izrezljal žlico, da izgleda kakor mala umetnina. Enako so lepi in z bogato ornamentiko okrašeni žličniki, razne skledje in drugo. Krasne so na pr. nekatere zibke, posteljne prečnice ter drugi deli pohištva. Iz tega se zreali velik čut naših prednikov za družino, njihova ljubezen do doma.

Obiskovalce postane po tem ogledu kar žal, da je sodobna civilizacija zamorila toliko naše narodne umetnosti in da so naše domače izdelke, ki so bili lepši in celo bolj praktični, izpodrinili industrijski izdelki. Vendar pa ostane naša ljudska umetnost, kolikor je še ohranjena, našemu narodu važen dokument nekdanje visoke kulture. Zbirka prof. Grebenca je za to umetnost velik in viden dokaz.

— Živčno in duševno bolnim povzroči zelo mila, naravna »Franz-Josef« grenčica dobro prebavo, čisto glavo in mirno spanje. Po izkušnjah sloviti zdravnikov za živčne bolezni je najtopleje priporočati rabo »Franz-Josef« vode tudi pri težkih obolenjih možganov in hrbtnega mozga.

Ljubljanske vesti:

Nad 23.000 koles v Ljubljani in okolici

Ljubljana, 30. oktobra. Pred dobrimi 40 leti je bil uveden sedanji model bicikla, ki je pač v mnogem praktično izpopolnjen, poprej pa so se gospodje vozili po čudnem vozilu, ko je bilo eno kolo strašno visoko, drugo pa majhno. Agenti so poplavalili deželo in skušali petičnike pridobiti za nakup koles. Šlo je bolj a težavo. Agenti so interesantom kazali marsikake umetnosti na kolesu, da so jih tako navdušili za nakup. Pred vojno pa se pri nas kolo prav za prav ni moglo tako udomačiti kakor po vojni. Bil je ljudje pred vojno konservativnejši tudi glede koles. Povojna doba, ko vse hiti za delom in zaslužkom, pa je kolesu pripomogla do veljave. In ljubljanska okolica do zadnje vasi je preplavljena s kolesi.

V prvi vrsti rabijo kolo mnogi delavci, zaposleni v mestu pri raznih podjetjih, a stanujoči daleč zunaj mesta po vaseh. Nelavcu je kolo tako neobhodno potrebno kakor vsakdanji kruh, kajti s njim si prihrani mnogo časa na poti v mesto in

domov. Treba mu ni zelo zgodaj vstajati, kakor bi moral sicer, če ne bi bilo kolesa. S kolesom je v nekaj minutah na kraju svoje zaposlitve. Pa tudi kmetje sami se poslužujejo koles za razne opravke.

V začetku letošnjega leta do določenega roka je bilo pri okrajnem glavarstvu za okolico registriranih 12.212 koles, moških in ženskih. Vsak lastnik kolesa je moral plačati takeo 20 Din. Ugotovljeno pa je bilo nato, da je prav mnogo zamudnikov, ki so bili pozneje kaznovani na 40 Din denarne globe, tako, da so plačali za kolo 60 Din. Velik naval je vsak dan kolesarjev-zamudnikov na okoliško davčno upravo, kjer plačujejo globe, ker bi jim drugače kolo zaplenili in prodali.

V gornje število koles pa niso všteta kolesa okoliških lastnikov, stanujočih v občini Vič, Zgoranja Šiška in Moste, ki spadajo v rajon ljubljanske policije in so ti njej plačali kolesarsko takeo.

Kakor smo že svojačasno poročali, je v Ljubljani tudi nad 11.000 koles, tako, da je v mestu in okolici okrog 25.000 teh vozil.

Vončina in prof. Janeza Gnjezda. K blagoslovitvi v cerkev sv. Cirila in Metoda pri Sv. Krištofu vabimo vse člane društva.

○ Nabiralna dneva 3. in 4. novembra se bližata. Ponovno opozarjamo občinstvo, naj ne bo nobenega, ki bi ne kupil po svoji možnosti vsaj nekaj kuponov. Če vsak, ki more, nekaj daruje, bo vsak, ki je potreben, nekaj dobil.

DEL ZALOGE
od 30 do 60 % ceneje
ker smo pred
100 letnico obstoja

○ Ljudska knjižnica, ki izposoja knjige tudi na deželo, in sicer za daljšo dobo, je vvrstila v svojo knjižnico sledeče nove slovenske knjige: Buck, Dobra zemlja; Gorkij Maksim, Troje ljudi; Voss R., Dva človeka; Snuderl M., Izgubljena zemlja; Langer Fr., Pes druge čete; Tolstoj, Voja in mir, III. in IV. del; Erjavc Fr. Zbrano delo I. in II. zvezek; Škerlj, Človek; Šorli, Zbrani spisi, I. knjiga; Ada Negri, Novele; Nevery, Duhovnik s krvavo haljo; Ovan A., Ksaver Mesko in njegov razvoj v življenju in lit. udejstvovanju; Kranjec M., Pesem čiste; Streulovec S., Hlapec Jan; Timmermans F., Peter Bruegel; Acker P., Ljubezen in dolžnost; Buder L., Čez steno; Gangl E., Moja pota, Zbrani spisi za mladino, 10 zvezkov; Galsworthy J., Saga o Forsyth, III. del; Javornik M., Crni breg; Kranjec M., Predmestje; Kipling R., Kim; Zgodovina likovne umetnosti v zah. Evropi; Hemon L., Marija Kožuha; S. K., Krva osveta; Dr. J. E. Krek, Zbrani spisi, IV. del; Cankar I., Zbrani spisi, XVI. zvezek; Vrhovnik I., Trnovska župnija v Ljubljani; Delak F., Deseti brat; Turgenjev I., Lovčevi zapiski; Sewell A., Crna lepota; Bilimovič, Uvod v ekonomsko vedo; Pregelj I., Tolminci; Undset S., Kristina Lavransova hči, II. del; Sinclair U., Dolari, I. in II. del; Lewis S., Arowsmith; Zweig, Maria Antoineta; May K., Sužnji, I. II. in III. knj.

○ Upravni in nadzorni odbor hranilnega konzorcijske kreditne zadruge v Ljubljani je na žalni seji ob smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra Zedinitelja določil znesek 1000 Din v dobrodelne namene. Podelil je ta znesek Društvu za otroško varstvo in mladinsko skrb za sodni okraj Ljubljana.

○ Turistovski klub »Skala« se je preselil v Slomškovo ulico št. 1.

○ Glavna bratavska skladišča v Ljubljani se bo v ponedeljek, dne 5. novembra 1934 preselila iz dosedanjih uradnih prostorov v Dvojakovi ulici št. 10 na Vrtačo št. 4, I. nadstropje. Vse preseljene bratavske skladišča v dne 5. do 6. novembra ne bo sprejemala strank.

○ Soprogram in hčerka državnih uradnikov in vpokojencev 15% popust pri nakupu file in žalnih klubov. Salon Anita, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

Ali si želite
ohraniti mladost?
Tedaj morate piti redno
Rogaško slatino

»Tempel«, ker Vam ta
čisti organizem vseh strupenih naslag, ki
povzročajo prerano staranje.

najmodernejša razprava o socialnem vprašanju s katoliškega stališča.

Sama se priporoča. Saj je socialno vprašanje vedno bolj pereče in vedno bolj grozeče. A vkljub temu rabimo mirne jasnosti, ki nam jo tako čudovito podaja ta knjiga, pisana brez strasti, brez sovraštva, samo iz ljubezni do onih, ki trpijo. Kako podlo se kaže ob taki knjigi obrekovanje, ki ga je vedno več tudi pri nas, češ, da Cerkev spodbuja finančno oligarhijo, da je v službi velekapitalističnega fašizma in da s pomočjo »pisanege arzenala svojih dogem« (iz »Stanovska država brez mase«, Mala biblioteka, št. 2, str. 40) slepari ljudstvo. Zato pa je študij socialnega vprašanja obenem tudi apologija Cerkev, ki jo danes prav iz te strani tako krivično napadajo. In vendar je res: samo Cerkev nam daje in more dati pravo podlago za rešitev socialnega vprašanja in za osrečitev ljudi. Zato sežimo po knjizi in jo študirajmo!

Naj sledi kratak pregled vsebine! Uvodoma obravnava ples bistve socialnega vprašanja in njegovo zgodovino v poganstvu in krščanstvu. Obširneje obravnava socialno vprašanje danes; jasno so našli njegovi gospodarski in pravni vzroki. Ker sta za novodobno socialno vprašanje najbolj značilna kapitalizem in proletarijat, raziskuje avtor njihovo bistvo in medsebojno razmerje. Socializem in komunizem skušata prinesiti rešitev; posebno pozornost posveča pisatelj Marksovu materialističnemu socializmu ali marksizmu in njegovemu razvoju do današnjega ruskega ševizma. Sodba o teh poizkusih je negativna: ne moremo jim slediti, ker so zgrajeni na materialistični podlagi, na gospodarskih in pravnih zmotah in ker vključujejo nujno nasprotje do krščanstva. Iz istih vzrokov tudi ne bodo mogli izpolniti svojih obetov in osrečiti ljudstva. Zanimivo je vprašanje, kakaj gre vkljub temu toliko ljudi s socializmom in komunizmom.

Positivno rešitev podaja poglavje: Krščanska

Mariborske vesti:

Po 20 letih iz ruskega ujetništva

Maribor, 30. okt.

Potniki nekoliko eksotičnega izgleda so izstopili danes dopoldne pod spremetvom naših obmejnih policijskih organov iz avstrijskega vlaka. Može v kočmah, žene in otroci oblečeni v pri nas nenavadnih oblačilih. Govorili so med seboj rusščino in le može so še lomili nekoliko srbohrvaščino. Čudni potniki so bili nekdanji ujetniki iz avstrijske armade, ki so preživeli več let v ruskih ujetniških taboriščih ter nato po zlomu carske vojske prebijali življenje v raznih poklicih. Rajič Milorad, eden od vračajočih se ujetnikov, je doma iz Srbskega Itebeja pri Vel. Bečkereku. Vrača se z ženo in dvema otrokoma. Ujeli so ga v Karpatih leta 1914. Iz taborišča je prišel v dobrovoljsko divizijo, boril se je v Dobruđi ter je bil ranjen. Ranjenca je zatekal v bolnišnici v notranjosti Rusije boljševiška revolucija. Ostal je v Rusiji, delal v raznih tovarnah ter se pred desetimi leti oženil. Potni list in dovoljenje za povratek v domovino je dobil preko poljskega poslanstva v Moskvi. — Drugi ujetnik, Albreht Johan je istotako doma iz Banata, iz Črne pri Kuli. Po poklicu je krojač in vrtnar. Ujeli so ga l. 1914. Po prevratu se je oženil in si kupil posestvo. S pridnostjo je dosegel lepo blaginjo, dokler mu boljševiki niso vzeli posestva ter ga priključili bližnjemu kolhozu. Nekaj časa je živel v kolhozu, nato pa ni zmogel več

○ Na praznik Vseh svetnikov bo v stolnici ob 10 pontifikalna sv. maša. Popoldne ob 15 bodo večernice, ob 16 pridiga, po pridigi pa procesija na staro mestno pokopališče, kjer se opravijo molitve za vse pokojne župljane. V petek na Vernih duh dan bodo ob 6 v kapeli na starem pokopališču tri tihe sv. maše. — V franciskanski župni cerkvi bo ob 10 slovesno sv. opravilo, popoldne ob 14 molitve in večernice, ob 15 procesija na župnijsko pokopališče na Pobrežju. Iz magdalenske župne

BLAGO
za damske plašče in obleke
za moške suknje in obleke
Baržun - Barhenti
Turingi - Svile

cerkve gre po večernicah, ki bodo ob 14, procesija na magdalensko pokopališče na Pobrežju. — Božje njive se med tem pripravljajo na vseh mrtvih dan. Grobove krasijo in urejajo, cele množice svojcev hodijo na Pobrežje in na staro mestno pokopališče v Strossmajerjevi ulici.

○ Za pevski nastop na mestnem pokopališču v Pobrežju naj se polnoštevilno zberejo pevci mariborskih in okoliških zborov na dan Vseh svetih ob 15.30 pred kapelico pri vojaških grobovih. Zapojejo običajne žalostinke brez posebne vaje. — Ispovedna pevska župa.

○ Avtobusi na Vseh svetnikov dan. Mestni avtobusni promet javlja, da bo jutri, na praznik Vseh svetnikov, ves vozni park na razpolago za vožnje na pobreško pokopališče. Z Glavnega trga bo vozil vsakih pet minut avtobus na Pobrežje in iz Pobrežja v istem razdobju zopet nazaj. Da se bo promet lažje razvijal, bo na Glavnem trgu predprodaja voznih listkov, in sicer za tja in nazaj, po Din 4, samo za tja pa Din 3. Ukinjene bodo ta dan popoldanske vožnje Limbuš—Ruše, Pesnica in Sv. Peter.

○ Število volilcev je padlo. Ze julija je Narodno predstavništvo izpremenilo zakon o volilnih imenikih v tem smislu, da je potrebno za aktivno volilno pravico enoletno bivanje v občini, mesto do takratnega polletnega bivanja. Volilni zakon zahteva tudi, da so se morali vsi volilni imeniki naših občin v tem smislu popraviti do 25. oktobra. Mariborski volilni imeniki so bili popravljeni že začetkom oktobra. Zanimivo je, da je sedaj po novem v Mariboru 9586 volilcev, dočim jih je bilo po prejšnjem volilnem imeniku 9615. Nazadovani smo potemtakem za 29 volilcev.

○ Jutri se odpravi nova cesta. Na prostoru, kjer je še do nedavnega stala Turkova hiša, so delali zadnje dni s polno paro. Z valjarjem so utrjevali ceste, ter ga sedaj že takoj uredili, da bo cesta jutri odprta za promet. Avtobusi, ki so vozili sedaj z dolгим ovinkom od Kralja Petra trga po Državni in Tržaški cesti mimo bolnišnice, bodo vozili jutri naravnost od mesta na Pobreško cesto. Seveda pa je ta otvoritev zaenkrat samo začasnega značaja ter so pohiteli z njo radi tega, da se olajša promet za Vse svete. Zatem bodo cesto urejevali naprej, dobli se ograjo na severni strani in asfaltiran hodnik za pešce. Treba bi čistiše tudi še nasuti, ker se bo zemlja gotovo vsedala. Končno bo urejena cesta šele prihodnjo pomlad.

takega življenja ter je prevzel delo v tovarni. — Tretji, Ante Rajič-Tvrđković, je imel v Rusiji najbolj zanimive doživljaje. Doma je iz Kiseljaka v Bosni. Vrača se z ženo in dvema otrokoma. Ujeli so ga leta 1914 ter ga odpeljali v Kurgan pri Kitajskem Turkestanu. Tam je pobegnil, hotel je preko mongolskih pušav v Kitajsko, pa so ga tik pred mejo ujeli. Poslali so ga za kazen na fronto v Evropo, da je kopal strelske jame, pa je zopet pobegnil in prišel nazaj do Sibirije. Tu ga je zatekel prevrat. Preživljal se je nato kot ribič v Astrahanu in kot trgovec v Bakuju, na zadnje pa so mu njegovo skrivno trgovino odkrili ter ga pripravili ob vse imetje. Jazen je zaprosil za povratek v domovino. Potni list so mu poslali domači preko Zeneve in mednarodnega Rdečega križa. — Vsi trije so preživeli skoro natančno 20 let daleč od domačega kraja. Pripovedovali so zanimive podrobnosti o življenju v Rusiji; zlasti Rajič-Tvrđković je dobil interesanten vpogled v podtalno trgovino, ki preprečevala celo boljševiško državo. — Vprašali so jih tudi, kje so izvedeli za marsejski zločin. Vsi so vedeli zanj takoj po atentatu, ker so povsod v Rusiji izšle posebne izdaje časopisov. Povsod so se ljudje zgražali in zločinca atentat splošno obsojali. — Vračajočim se potnikom so danes oskrbeli vozovnice ter so jih odpravili v njihove domače kraje.

○ Abonentje, dvignite izkaznice! Mnogo abonentov, posebno iz reda D, še dosedaj ni dvignilo izkaznice. Ker so s tem zavlekli prvo predstavlo tega abonmana, se ponovno naprošajo, da čimprej dvignejo svoje legitimacije.

○ Dirka v smrt. Pri Poljskavi se je smrtno ponesrečil 65 letni posestnik Alojz Kangler iz Zgor. Bistrice. S kolesom se je na strmini zaletel v vinčarja Štefana Smola. Oba, kolesar in pešec sta padla na tla. Smola je imel hude poškodbe, Kangler pa se je na videz nepoškodovan vzel na kolo ter se odpeljal dalje. Domov ga pa ni bilo. Med potjo mu je postalo slabo ter je obležal nezavesten. Naslednjega dne so ga našli in prepeljali domov, kjer pa je kmalu umrl. Ugotovili so, da si je pri padcu s kolesa prebil lobanjo.

○ Smrt v vrelom lugu. Poročali smo že o strahoviti nesreči, ki se je pripetila v Mariborski tekstilni tovarnici v Melu. 29 letni delavec Karl

MANUFAKTURA
F. KS. SOUVAN
LJUBLJANA
MESTNI TRG 24
1835 - 1935

Golner, ki je bil zaposlen pri kotlih z luguom, v katerem se čisti stikano platno, je padel po nesreči v vrelo tekočino. Ves spodnji del života od pasu dalje si je tako obžgal, da je v bolnišnici, kamor so ga prepeljali, začelo razpadati meso ter se je kar luščilo v celih kosih od kosti. Pretrpel je nepopisne bolečine, dokler ga ni včeraj rešila smrt trpljenja. Naj počiva v miru.

Celje

○ Zbolel je in se zdravi v celjski bolnišnici g. kurat Matija Ljuba. Priporočamo ga sobratom v molitve, njemu samemu pa želimo, da bi kmalu okrevljal in da bi mu bila dana čim prej zopet prilika brskati po njemu tako ljubih arhivalnih spisih.

○ Otrokom tople obleke za zimo. Kakor pred vsakim Božičem se Državna krajevna zaščita deca in mladine v Celju tudi letos živahno pripravlja na akcijo za božičnico, pri kateri se vsako leto nekaj sto najbednejših solskih otrok iz mesta in okolice obdriže s toplimi oblekami in obutvijo. Obrnili smo se s prošnjo na naše stare dobrotnike, bansko upravo, obe občini in denarne zavode, četudi vemo, da so fondi za siromašna deca zmirom bolj slabo zalozeni, pa smo trdno prepričani, da bomo kakor vedno, tudi tokrat uslišani saj zaščita budno skrbi za zdravstveni prospek naše mladine. Pa tudi občinstvo se že sedaj prosti, naj pridno prispeva, ko bomo pobirali prispevke za božičnico. Vsak naj daruje po svojih premoženjskih razmerah.

○ Licitacija za regulacijo Savinje. Danes dopoldne bo na okrajnem načelnstvu v Celju licitacija za oddajo del pri regulaciji Savinje in pritokov.

○ Smrt kosi. V celjski bolnišnici so umrli: Napotnik Franc, 6 let, sin posestnika Tepanje; Mikša Ema, 46 let, dničarica iz Gaberja in Zidanšek Roman, 1 leto, sin kočarja od Sv. Uršule pri Damljah. V Gaberjih, Lastni dom 8. je umrl Kastelec Andrej, 70 let, kočijaz pri Westnu. N. v m. p.

○ Mestni avtobusi vozijo za Vse svete na pokopališča.

Kulturni obzornik

Dr. Aleš Ušeničnik:

Socialno vprašanje

Naša pot IV, 1934

Pij XI. je v svoji socialni okrožnici močno poudaril potrebo socialnega študija. Posebno mladina naj se vrže na to delo. Socialno vprašanje ni enostavno, zato je pa še manj enostavna njegova rešitev. Treba je torej globokega študija in temeljitega dela, če kdo res hoče kaj doprinesti k pravi socialni obnovi.

MLADI katoliški generaciji, posebno dijaštvo, ki odkrito stremi za tem, bo ta knjižica res izvrstno služila. Na 150 straneh je zgoščeno silno veliko tvarine; zdi se, da ni noben stavek odveč.

Knjižica odgovarja na vse bistvene probleme socialnega vprašanja. Ni napisana za površno čitanje, ampak za resen študij. Poleg solidnosti in jasnosti, ki sta avtorjevi priznani odličji, je prav posebno v pomoč pri študiju čudovita zgradba knjige, njena jasna razporedba in razdelitev. Velike koristi je tudi njena tiskovna oprema (podnaslovi, robniki), ki naredi delo zelo pregledno. V tem je tudi zunanja razlika te izdaje od prve iz leta 1925, ki je imela obliko vprašanj in odgovorov. Tudi v novi hrvaški izdaji (Socialno pitanje, knjižnica: Novi život, svezak 6, Zagreb, 1934) je oblika katekizma ohranjena.

Prav tako je v drugi izdaji vsebinsko veliko novega (obseg je večji za 31 strani); tako predvsem cel poglavje o okrožnici Quadragesimo anno, in pa, kar je bilo treba na podlagi te okrožnice dati ali spremeniti (krščanski socializem; delo, edini vir vrednosti; sodba o komunizmu in socializmu; Marxov materializem itd.). Knjižica je tako

socialna akcija. Le krščanstvo more prinesiti pravo rešitev. Smernice sta dala Leon XIII. in Pij XI. Iz socialnih okrožnic je razbral avtor delovni program Krščanske socialne akcije. Njen končni cilj je obnova družb in stanovska ali korporacijska država, v kateri bi se izvedla delna socializacija in pa socialna kontrola. Dotlej pa mora Krščanska socialna akcija imeti tudi svoj bližnji cilj: skrbeti za ljudsko vzgojo, prosveto in zdravje, za strokovne organizacije in zadružništvo, za socialno zakonodajo in socialno zavarovanje. Seveda pa bo vsaka socialna akcija brez uspeha brez pravne obnove. Zato pomaga Katoliška akcija. Nujno je torej, da sledimo emniam Cerkev, ki jih glede socialnega vprašanja daje, in to s polnim pravom. Ne bi bilo prav, če bi bili med tistimi, »ki jim je Marx več, kakor papeži in Cerkev« (150).

Ljubljanska drama: Hlapci

Nobeno delo Ivana Cankarja in tudi nobeno drugo slovensko delo nam ne kaže tako neumljenega narodnega simbola, kakor so »Hlapci«. Zares so zajeli tako neposredno iz našega življenja, da se jih drži tako rekoč letnica. Vendar v tej živi podobi časa gospoduje tista očiščujoča umetnost, ki vse časovne in krajevne posebnosti in svojstvenosti ureja za etično sodbo in notranje spore razrešuje z osebno življenjsko izpovedjo. Ves etični odpor blaži tih srčna bolečina, sramota ljudske značajne zakriva naše boljše spoznanje in pesnikova odpuščanje pred zadnjo obsodbo. Ze o priliki neke druge predstave »Hlapcev« smo se spomnili, da se to delo s svojo rešitvijo tragičnega spora dotika največje problematike našega narodnega duha, kakor jo poznamo že iz »Kreta pri Savici«; junak, ki kljubuje »časovni sili«, valjuhnstvu in drhalji, se prelomi in spozna, da je v boju ranil in poškodoval, kar mu je najvetoješe, ter grešil proti naravi in največjemu v samem sebi. To je tista ograja,

pred katero se je Ivan Cankar v »Hlapcih« rezko ustavil in pred katero se je ob koncu življenja zamislil že marsikateri naš bojevitih duh in se uklonil. To je tragika in globina naše čustvene, k metafizični usmerjenosti narave, preko katere pa so brezobzirno šli mnogi manjši duhovi, žal večinoma vsi kupčevalci z našo narodno usodo. Jerman je njih nasprotna podoba: ima čist, brezkompromisen, do zadnjega kljubujoč značaj; ljubi svobodo, čistost, odkritost mišljenja in dela; ta njegov značaj se odkriva celo v junaških potezah — zanj akoraj ni rane, ki bi je kljub svoji občutljivosti ne prenesel; tudi osramočen ljubezen preboli — le da je s »tujim grehom« ranil poslednjo svetost, svojo mater in ji prikrajšal življenje, to vseane pred njim kot usoden, neodpušljiv greh. Tedaj obupno zaletuje tudi zadnjo trdo resnico: grozo neumiljene duhovne doslednosti, ki terja vsega človeka: »Nazarene, zdaj te poznam, tebe in tvoje sree!« Zadnja resnica je neumljena, ker terja tudi sree. Jerman to spozna in gre s trpljenjem v življenje — v samoto. Iz te perspektive, od konca proti začetku, so vsi Komarji, nadučitelji in drhalji pomilovanja vredna podoba sveta, in le malo jih je, ki se v svoji doslednosti lahko obrnejo od nje, tisti, ki jih ne more preplasti strah pred »oblastjo«. Ali je sploh kateri? Hvastja se — je s svojim dobrim srcem obrnil k Jermanu, tudi nekateri drugi, redki, toda vojskovati se z močjo oblasti in množice, tega neče nihče več. Zunanji poraz, etična zmaga. Ali ne vstaja vendarle nov čas? Ivan Cankar ga je prerokoval iz svoje razgledne vere, a resnična je ta prerokba samo iz njegove etične rešitve. Zato in prav v teh duhovnih navzkrižjih je rešitev taka, ki živo govori za vsak čes in nam v njih ni treba iskati samo moralnega ogroženja za svoj čas, ampak tudi duhovno oporo.

Upričoritev »Hlapcev« je menda tretja v razvoju naše Drame. Kolikor sja mi še živi pred oči prvi dve upričoritvi, sta sloneli v glavnem na Can-

Zaradi zdravilnih zelišč v smrt

Smrtna nesreča družinskega očeta na Veliki planini

Sv. Jurij ob Taboru, 30. oktobra.

V ponedeljek dopoldne je šel posestnik Vinko Kos iz Lok nabirati encijan na Veliko planino. Z njim v družbi je bil tudi posestnik Tekauc Lovro. Tekauc je kopal korenine, Kos jih je pa snalil. Pri delu je Kosu nenadoma spodrsnilo in zdrknul je po strmi senozi kakih 300 m v globino. Ko mu je spodrsnilo, je dvakrat še zaklical hop, hop, šel z nogami naprej, kmalu ga je pa zvilo v klobčič in oddrvel je v nesrečno smrt. Tekauc, ves prestrašen, je šel naokrog v dolino, a ko je prišel do Kosa, ga je našel mrtvega. Kos ima zlomljeno desno nogo in malo potolčeno glavo. O nesreči so bili takoj obveščeni orožniki, ki so se takoj podali na kraj nesreče. Po pregledu so Kosa ob 7 zvečer prinesli na njegov dom.

Pokojni Kos je bil v najlepši moški dobi. Imel je srednje veliko, zelo lepo in skrbno negovano posestvo. Znan je bil daleč naokoli kot izvrsten gospodar, vzoren kato-

liški mož, član mnogih cerkvenih bratovščin, cerkveni ključar, član občinske uprave občine Tabor in član načelstva kmečke hranilnice in posojilnice v Sv. Juriju. Bil je zelo sposoben in delaven mož ter je z delom in nasvetom pomagal, kjer je imel priliko. Bil je med najbolj delavnimi člani pripravljalnega odbora za zgradbo cerkve na Lokah. Tako vzornega gospodarja, neumornega javnega delavca, ki ga je vse spoštovalo, ne obkrojuje samo vsa šentjurska fara, temveč predvsem njegova družina, kateri je bil najskrbnejši družinski oče in mož. Zaprta žena in tri nepreskrbljene otroke ter očeta in brata. Na praznik Vseh svetnikov dopoldne ga bomo spremili k večnemu počitku na domače pokopališče in molili za pokoj njegove duše. Naj mu dobri Bog obilo poplača vsa njegova dobra dela, saj je bil vedno njegov najboljši služabnik. Hudo prizadeto družino pa naj tolaži zavest, da je bila to volja Vsemogočnega.

Koledar

Sreda, 31. oktobra: Volbenk, škof; Krištof, mučenec. Ta mesec se je dan skrilil od 11.38 minut za 1 uro 36 minut na 10 ur in 2 minuti.

Osebnosti

— Promocija. Gospod Radojčić Svetozar iz Stremskih Karlovcev je bil dne 30. oktobra na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani promoviran za doktorja filozofije.

Ostale vesti

— Za Jakčovo sliko v bakrotisku Nj. Vel. kralja Petra II. je dal kraljevski dvor v Belgradu na razpolago originalno sliko, tako da bodo slike izvršene točno po originalu in bo vsaka predstavljala umetniško izvršeno delo. Z Jakčevimi slikami, ki pridejo še ta teden v promet, dobimo dostojno umetniško reprodukcijo, v okras vsaki pisarni, uradu in privatniku. Slike se naročajo pri kulturnem oddelku mestne občine v Ljubljani.

— Vsem podružnicam in vsemu članstvu JS v Dravski banovini. Kakor je bilo že po okrožnicah sporočeno, se bo letošnji »jadranski dan« v celoti posvetil smrti blagopojnega vladarja proslavil le s komemoracijami po velikem pokopniku. Radio Ljubljana bo danes ob 20 prenašala žalni jadranski večer, pri katerem sodelujeta akademski pevski zbor in narodno železničarsko pevsko društvo »Sloga«. Žalni govor bo imel župnik in pisatelj g. Finžgar.

Oblastni odbor JS v Ljubljani poziva vse svoje podružnice in člane, ki imajo radio aparate, da sledijo prenašanju te komemoracije in da to omogočijo tudi ostalemu članstvu in prijateljem JS v svojem okolišu.

Manj hvale a več

Aromatina

v klobase, pa bodo res dobre.

— Vsem okrajnim učiteljskim društvom JUU. JUU (sekcija za dravsko banovino) objavlja: Ker traja globoka žalost za pokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. do 21. novembra, se do tega časa odgodijo vsa društvena zborovanja. Okrajna društva, ki so sklenila zborovanje že v »Učiteljskem tovarišu« za 3. odn. 10. nov., naj obvestijo svoje poverjenike na poedinih šolah, da so zborovanja odgodena. Zborovanja se smejo vršiti le tedaj, če imajo izključno komemorativni značaj, vsa ostala pa šele po 21. nov.

— Nova tovarna kvasa. Pri Zalogu pri Ljubljani so začeli graditi novo tovarno kvasa. Stavba že lepo napreduje.

— Woschnaggovi sinovi kupujejo zemljo. Ivan Razboršek iz Trčica je pred tedni prodal tovarni usnja Franc Woschnagg & sinovi v Šostanju dve večji zemljiški parceli št. 772 in 773, k. o. Stape, občina D. M. v Polju za 110.000 Din. Pravijo, da bo tam zgrajen večji stavbni objekt.

— Vsem vzgojiteljem: duhovnikom, kakor učiteljem in profesorom bo brezdvomno dobro služila knjiga Toth: Čista mladost, ki izhaja v

Strokovno postržbo in nasvet, največje zalogo in solidne cene v damskih plaših dobite le v kofetariji Paulin, Ljubljana, Kongresni trg 5

Prava zrnata kava, ali zaimčeno brez kofeina!

Kava Hag

To je samo kava Hag, katere Vam daje popolni užitek čiste zrnate kave, ker kofein nima ničesar skupnega z okusom in aromo. — Kava Hag je izbrana iz najfinjših višinskih kultur. Obdelana in oplemenjena je tako, da niti najboljčuljivim osebam niti deci ni treba brniti uživanje prave zrnate kave. — Poiskujte enkrat! Štirje tedni ob kavi Hag Vas prepričajo o vseh odlikah in prednostih, ki jih nudi samo

letošnjem letniku »Mentorja«. Pisatelj popolnoma na svojski način razpravlja o zelo kočljivem problemu, ki zadeva vzgojo mladine. Ni čuda, da je to knjigo najlepše ocenil »Osvatore Romanos«, da je prevedena že na 11 jezikov in da je v originalu doživela v treh letih 10 izdaj. Mladina sama, ki odrasča, in vsak, kdor ima z njo opravka, mora imeti te razprave pri rokah. Naročite se takoj na dijaški list »Mentor«, ki že 22 let kaže pot slovenski mladini. Naročnina za dijaške znaša Din 30.—, za ostale Din 40.—. Naroča se: »Uprava Mentorja«, Miklošičeva cesta 7.

— Pri poopnjenju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefove« vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska

— Realne eksekucije. Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je septembra zaznamovala 89 realnih eksekucij za skupni znesek 518 tisoč 122 Din, vsebujejo najrazličnejše terjatve zasebnih upnikov, ki so svoje zahtevke izločili in potem rubili, ter zahtevke drž. zaklada na davčnih zastankih in OUZD za neplačane zavarovalne prispevke. Prav realne eksekucije nazorno kažejo, s kakimi težavami se imajo boriti naši obrtniki in mali podjetniki v mestu in okolici, kajti ne zmorejo več niti davkov niti plačevanja zavarovalnih prispevkov. Najnižji zneski so bili realno eksekvirani za 70, 130, 180 in 200 Din. Najvišja sta bila 20.600 in 32.681 Din. — Pri 33 posestvih v mestu in okolici je bilo uvedeno dražbeno postopanje za 915.624 Din. Dražbeno postopanje je bilo uvedeno tudi zaradi malenkosti, kakor zaradi 545 in 550 Din, ker preadodolženec tega ni mogel poravnati ter ga je upnik pognal na boben. Pri 4 posestvih je bila zaznamovana prisilna uprava za vsoto 27.787 Din.

— Vsem šolskim vodstvom in organizacijam, ki pripravljajo spominke svečanosti pokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, sporočamo, da je Izposojevalnica filmov in diapositivov, Miklošič-

veže in vsake plastične svetlobe, preveč spominjajo same scenične revšče, pač pa je prostorna iluzija dobro izražena v III. in V. dejanju. — Zato bi si želeli, da bi bil režiser povsod izravnal tudi scenično vprašanje, tako, kakor je srečno podredil vsebini tudi vse stilne posebnosti, in kolikor je bilo potrebno, že v komedijskem delu nakazal tragiko. Toda osebe v teh »Hlapcih« res niso več simboli, ampak resnični ljudje, in celo pesnikova izpovedna bolečina je dobila širšo, splošno veljavo. Besedilo teh »Hlapcev« ne vnaša samo in ne daje zadoščenja, ampak pretresa in očisti. Zato nas sklep II. dejanja s kadenco: »In mi smo vnuki svojih dedov«, še podžge k demonstrativnemu odobravanju, kakor se je to letos vnovič zgodilo, v začetku V. dejanja pa nas iste besede obtožujejo in silijo v grenak molk.

Glede igravskih likov lahko rečemo, da so izdelani izcela; vsebinsko so polni in motivno živi. Jermanova podoba, ki jo igra G. C. Debevec, je po svoje topla in resnična. Njegova borbenost ni nikjer zunanja, vsa je v trpkosti zadržana do II. dejanja in res cela, kljubovalna, neobzirna do vrha IV. dejanja, pri tem pa brez vsake bozne duševnosti, človeška zlasti v posameznih tihih prizorih. Ta fantatični mrke poslednosti je cel značaj. Tragična spoznanja v V. dejanju podaja z ozirom na svoj tih sklep o prostovoljni smrti, ki jo v vsem dejanju jasno nakazuje. Lojzka gdnja Boltarjeva je tih Jermanova dopolnitev: kljub epizodnosti svoje vloge je vidna in jasna v vsaj dveh dramah, kar smo dozdaj v tej vlogi manj opazili. Župnik g. Skrbinka je utešena, brezobzirna oblast, vendar postavljena tako živo človeško in pomaknjena v take mere svoje popolnosti, da ji težko ugovarjamo; v nji je vzvišenost in nevarnost pohujšanja hkrati, kakor v zakonu samem, če je zgrajen samo na volji in oblasti. Zaradi njega se drhal tako lahko razvname v svoji krični strasti in vendar je sam ves nad njo. Njegove besede: »In če bi vam arce olaj-

čeva cesta 7, izdala 50 slik-diapositivov o življenju pokojnega vladarja in o pogrebnih svečanostih. Izposojeujejo se proti malenkostni odškodnini poleg diapositivov tudi aparati.

— Kupčije s hišami in parcelami. Zadnji čas je opažati veliko živahnost na realitetnem trgu. Osobito v ljubljanski okolici je bilo prodanih več stavbnih in drugih parcel, pa tudi nekatere nove hiše. Bončar Fran iz St. Vida nad Ljubljano je prodal Vladimirju Blažirju, Moste — Zelena jama 17, večjo parcelo, k. o. St. Vid, za 12.700 Din. Perme Janez iz Vrbičja in njegova nevesta Novak Ivana sta kupila malo posestvo, k. o. Vino, za 29.900 Din. Hvala Fran in Valerija Reščič, oba v Mostah, Klunova ulica 6, sta kupila zemljišče, hišo z vrtom v Stožicah za 45.000 Din. Ljudska posojilnica v Ljubljani je prodala Francetu Ovirku, Ljubljana, Povšetova ulica 1, parc. št. 1023, k. o. Vič, za 36.000 Din. Zalta Matilda iz Ljubljane je kupila tri parcele, k. o. St. Vid nad Ljubljano, za 135.765 Din.

— Letošnji Lukežev semenj v Mozirju bo v soboto, 3. novembra.

— Cenj. čitatelje opozarjamo, da redno uživajo Radensko, ki je za zdravje nujno potrebno, pa istočasno izborna pijača.

— Otroška igra s smodnikom. V Ponovi vasi, občina St. Jurij pri Grosupljem, so se otroci včeraj igrali s smodnikom. Smodnik pa se je vnel in pri eksploziji je bil resno ranjen 8letni posestnik sin Rudolf Praprotnik. Smodnik je dečku raztrgal velik del obraza. Otroci so morali v ljubljansko bolnišnico.

— Umna reja domačih zajcev. Spisala sta knjižico strokovnjaka dr. A. Jenko in A. Inkret, Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, stane nevezana 16 Din ter ima 89 strani. Kunčereja je postala v teh težkih časih, ko si navadni delovni človek s težavo oskrbi dražje mesa, jako važna panoga našega gospodarstva. Iz te zadrege pa ga reši zajčereja, ki se da gojiti z malimi stroški. V teku enega leta prirediš z lahkoto celo čredo te koristne domače živali. Meso je lahko, zdravo in okusno. Sam si lahko postaviš na dvorišče ali kjerkoli pri hiši majhen hlevček. Zajci so s hrano kaj kmalu zadovoljni. Pričujoča knjižica obsega vse, kar mora vedeti vsak, kdor se bavi z rejo kunccev.

— Dotiskani je zakon o sodnem Izvenprocesnem postopku. Tolmač* sta napisala dr. F. Žilič, sodnik apelacijskega sodišča, in dr. M. Santek, sekretar stola sedmorice. Knjiga je trdo vezana v platno, tiskana na finem papirju ter ima 820 strani. Cena Din 120. Naroča se proti povzetju pri Tipografiji d. d., Zagreb.

— Pri boleznih sira in poopnjenju žil, nagnetosti h krvavitvam in napadnih kapim zasigura »Franz Josefova« grenčica lahko izpraznjenje črevesa brez vsakega napora.

Novo mesto

Žalostinke na pokopališču bo pel letos na dan Vseh svetnikov pomnoženi franč, cerkveni pevski zbor. Na vojaškem grobišču bo zbor zapel »Dobrodob«. Zbor bo zapel eno žalostinko tudi na starem pokopališču in tako poslednjič počastil spomin onih naših rajnih, ki bodo ostali na tem prostoru pokopani.

Prošnja dobrim srcem! Na praznik Vseh svetnikov bodo pobirali člani Vincencijeve konference prostovoljne prispevke za reveže pri vhodnih pokopaliških vratih. Naj ne bo nikogar, ki se ne bi z malim darom spomnil na ta dan naših ubogih!

Župni urad prosi vse, ki se priselijo v našo župnijo, naj se pri njem prijavijo zaradi event. podatkov, ki jih mora župni urad dajati o posameznih družinah drugim uradom.

Pluj

V ptujski okolici je zopet gorelo. V noči od nedelje na ponedeljek in točno ob polnoči je zažarelo nebo nad Halozami. Požar je izbruhnil v Dežni pri Podlehniku: goriti je začelo stanovanjsko poslopje posestnice Marije Regvart, Marija Regvart in njena hčerka Jera sta bili že v globokem spanju, ko je izbruhnil požar. Rešili sta si le golo življenje, vse drugo pa je zgorelo.

Brat brata smrtnonevarno ranil. V nedeljo proti polnoči je prišlo med dvema bratoma na Ptujski gori do pretepa, ki se je končal s tem, da je en brat obležal v mlaki krvi.

Diplomiran je bil na ljubljanski univerzi bivši učitelj na okoliški šoli v Ptujju g. Fras Albert iz Ptujja z diplomskimi izpiti iz pedagogike, filozofije in germanistike. Čestitamo!

Združenje trgovcev za okolico v sodnem okraju ptujskem naznanja vsem članom, da so trgovine na dan Vseh svetnikov zaprte.

šala ta beseda: kakor ste vi storili, bi storil jaz, nevredni: služabnik božjega je navidez napačna, vendar človeška in v Skrbinskih ravni liniji zares odredila beseda. Nadučitelj g. Gregorina je motivno zelo živa in izrazno bogata podoba; zaradi svoje širine in komične zadržnosti posebne pozornosti vredna. Hvastjo je g. Lipah duhovito pojmoval; navadno so Hvastjo tudi Geni gospe Medvedove. Potokarjev Komar je skoraj na robu karakterne prepričljivosti, v besednem ritmu pa se celo prohitava. Vsekakor je ta najsvočnejša, pa nevarna oseba zarisanas s premočnimi črtami, poeneta prav po župniškovi lekciji v II. dejanju. Premočno je poudarjena tudi Minka gospe Gabrijelečeve. G. Daneš (zdravnik), gdnja Rakarjeva (Jermanova mati) sta izdelala dvoje tihih in resničnih osrednjih likov, v ljudski slikovitosti pa so odlični gospa P. Juvanova (Kalandrova žena), g. Plut (Pisek) in g. Sanein (Nace). Anka gospe V. Juvanove je s svojo stransko vlogo ostala nevsiljivo in stvarno ob kraju, značilno in pomembno pa se je uveljavila g. Cesar kot Kalandar. Njegov Kalandar je uravnil in svež ter tudi v idejni smeri nov, kajak to ni več star nejevernik, ampak mlad, samozavesten kovač prihodnosti. Zal se skupinska igra v IV. dejanju ne more primerjati z dognanostjo posameznih vlog — in to je skoraj edina šibkejša stran v Debevečevi režiji. F. K.

Za čiščenje krvi in ledvic je nenadkriljivo prirodno sredstvo

Radenska!

Vsebuje 23 — dvajsettrilij — raznih prirodnih sestavin, tako da deluje gotovo na vse notranje organe. Dobro in zdravo se počutijo oni, ki redno pijejo Radensko. Zjutraj na tekoče ena ali dve čaši Radenske Vas vzdržuje celi dan svežega in čilega

Dev. Marija v Polju

Na praznik Vseh svetnikov ter vernih duš dan bo lukajšnja Vincencijeve konferenca pred vzhodom na pokopališču pobirala prostovoljne darove za lukajšnje reveže in brezposelne. Pri vzhodu bodo na razpolago po dnevnih cenah vse vrste nagrobnih sveč, na kar opozarjamo vse svoje, ki bodo ta dan obiskali svoje ranjke. Naj ne bo obiskovalca našega lepega pokopališča, ki ne bi prispeval vsaj en dinar v ta namen.

Pokopali smo v ponedeljek nenadno umrlega upokojenega delovodjo večke papirnice g. Ivana Trpina iz Vevč. Veliko število prijateljev ga je spremljalo na zadnji poti. Godba Prosvete je igrala žalostinke. Pokojnik je bil 49 let zaposlen v obratih združenih papirnic, komaj dve leti pa je užival tako zaslužen pokoj. Pokojnik je bil blag, miren značaj ter odločen katoliški mož, ki ni imel sovražnika, tudi ne med svojimi bivšimi delavci, ki ga bodo obranili v najlepšem spominu. Pokoj njegovi duši! Zalujoco soprogo in hčerko naj tolaži Bog!

Slovenjgradeo

Združene kmetijske organizacije mestne in okoliške so imele v nedeljo, dne 28. okt. žalno komemoracijo po pok. vladarju. V veliki sobi Zadržnega doma se je zbralo kakih 50 kmetov, njim na čelu duhovščina in naš okrajni načelnik g. dr. Hraševac in podnačelnik g. dr. Potočnik. Pridružil se je tudi g. sanit. ref. dr. Pohar, naš živinozdravnik g. Peršuh in še več odličnih oseb iz mesta. Pročelje sobe je bilo vse v črtnem. Na sredi je bila kraljeva slika, obdana s cveticami. Žalni govor je imel kmet g. Ivan Vrhnjak, ki je krasno podal čednosti, ki so krasile pokojnega vladarja, kmečkega vladarja. Pozival je, da moramo imeti vedno pred očmi besede: Čuvajmo Jugoslavijo, ki jo ravno kmetje najbolj čuvajo s tem, da obdelujejo to lepo našo zemljo. Poudarjal je, da je ravno kmet tisti, ki je najbolj državotvoren element. Za njim je govoril g. Canjko, ki je pozdravil novega kralja, ljubljence našega naroda! Na dvor pa je bila poslana sožalna izjava.

Jako lep praznik je vsekakor bila za naše gasilce zadnja nedelja. Vsa okoliška in mestno gasilno društvo so imela slovesno zaprisogo. Na dvorišče mestne osnovne šole jih je spremljala nova mestna godba na pihala. Z velikim navdušenjem so gasilci prisegli Nj. Vel. kralju Petru II. Pri tej slovesnosti so bili poleg g. okrajnega načelnika in podnačelnika navzoči tudi g. mestni župan in drugi odličniki.

Kranj

P. n. inserente in naročnike v Kranju in okolici opozarja uprava našega lista, da v Kranju in njegovi okolici ni nihče upravičen sprejemati kakršnakoli plačila za naš list, in torej denarnih zneskov, izročenih nepoklicanim osebam, ne moremo priznati. Vsa plačila naj se izvrše samo po naših poštinih položnicah po prejemu računa iz uprave.

Guštanj

Lukežev semenj dne 27. oktobra je bil v znamenju krize. Živine je bilo bolj malo, a še ta po taki ceni, da ni bilo misliti na kupčijo. Kramarije je bilo dovolj, toda kupcev bolj malo.

Licencovanje bikov, ki bi se moralo vršiti pretekli četrtek, je odgodeno na 6. november 1934.

Filatelija

Prva lepljiva znamka v obliki, kakršna se tudanes izdeluje, je bila znana znamka Velike Britanije, črna, po 1 Penny, izdana leta 1840 in le malo časa zatem so začeli »zbirati« znamke. »Zbirati« sem dal v narekovaj zato, ker se je tedanja oblika zbiranja veliko razlikovala od današnjega zbiranja. Ena prvih anonis je izšla leta 1841 v londonski »Times« v kateri mlada dama, želeč tapacirati svoj budoar z žigosanimi znamkami, prosi za podporo v svrhu doseget tega namena. V drugih dnevnikih iz onega časa čitamo, da so se objavljale stave, ali je mogoče v določenem času zbrati gotovo število znamk in slično. Tudi strokovne članke o znamkah najdemo že v prvem letu izdane članke.

V začetku pokreta so se bavili z zbiranjem znamk v glavnem le šolarčki in ko je »bolezni tapaciranja« prenehala, so tudi odrasli spoznali vse čare urejenega zbiranja znamk. To nam pričajo znaki iz začetka petdesetih let, tako da moramo leto 1850 nazvati rojstno leto filatelije. Domovina filatelije je Anglija, a skoro istočasno so začeli z zbiranjem znamk tudi v Nemčiji, Franciji in nekaj pozneje v Ameriki.

Eden prvih »pravih« zbiralcev, — ako ne celo prvi, — je bil dr. Gray, uradnik britanskega muzeja, ki je tudi zelo podpiral iznajditelja poštne znamke Rowlanda Hilla.

Okrog leta 1856 je veljalo za nekaj posebnega, če se je zbiralcu posrečilo zbrati 200 različnih znamk, baje pa jih je že v tem času imel neki zbiralec celo 500. To je bilo nekaj velikanstva za one čase! Deset let pozneje, 1866 leta, je bilo izdano na svetu okrog 1550 različnih znamk, od tega 800 v Evropi in 400 v Ameriki. Od tedaj je izdavanje znamk vedno hitreje narasčalo, tako da je danes na celem svetu že okrog 80.000 različnih znamk!

Okrog sedemdesetih let je zbiranje znamk zajelo vse kroge ljudske družbe. Leta 1864 je vneti francoski zbiralec Herpin, ki se je poglubil v grški slovar, predlagal, da se na podlagi grških besed: »philein« in »ateleia« (ljubiteljstvo uničenih taksonov znakov) uvede mednarodno skupno ime filatelija.

Slovensko filatelistično društvo v Ljubljani ima svoje redne društvene sestanke vsako sredo ob pol 9 zvečer v posebni dvorani restavracije »Zvezda«. Člani filatelisti in gostje vabljeni.

„Prve slike o kraljevem pogrebu v Belgradu“

Fotografije marseillske tragedije

Časnikarski poročevalec poroča o svojih doživljajih v poročevalski službi ob strašni žaloigri

Avstrijski listi prinašajo popise nekega dunajskega fotografa, ki ga ne imenujejo, kateri je bil po naročilu velike mednarodne časopisne agencije poslan, da fotografira potovanje kralja Aleksandra po Franciji. V tem popisu bomo napeto poročilo očividca o samem zločinu, obenem pa tudi in spretnost časnikarskega poročevalca.

V Marseille!

V torek, 9. oktobra zgodaj zjutraj sem s svojim pomočnikom odletel z Dunaja v zasebnem Junkersovem letalu ter še isto dopoldne pristal v Marseilleju. Mesto je bilo slovesno okrašeno, ceste proti luki polne ljudstva. V mali kavarni smo se sešli z našim pariškim zastopnikom, ki nam je dobil dober prostor pred borzo. Naglo smo se domenili, kako bomo slike najhitreje odposlali. Položaj za nas namreč ni bil dober. V Marseilleu namreč slik brzojavno ne odpošilja državna pošta, ampak zasebne oddajne postaje. Te pa so že pred dnevi zasedli drugi fotografski poročevalci. Naš zastopnik je prišel prekasno, vsled česar slik nismo mogli brzojaviti v Pariz. Ker pa smo vedeli, da bo kralj Aleksander v nekaj urah itak v Parizu, kjer mu pripravljajo slovesen sprejem, se za Pariz nismo več menili. K sreči pa je bila prosta še ena proga izmed dveh v Belgrad. To smo takoj najeli. Moj pomočnik je takoj telefonično naročil našemu belgrajskemu zastopniku, naj najame letalo ter z njim na Dunaj odpelje slike, ki mu jih bomo poslali po brzojavu. To je bilo sicer nerodno, a edini izhod. Vse je bilo pripravljeno. Sedaj je treba le še dobrih slik!

Priča strašnega zločina

Sli smo torej na svoj prostor ter splezali na streho svojega najetega avtomobila. Ker pa se mi je zdelo, da je ta prostor nekoliko nepregleden, smo zavili bolj globoko v ulico. Po cestah je vse črno ljudi. Policija na kolesih patrolira ob množici, ki stoji in čaka. Eden izmed policistov se ustavi pri nas in nas hoče spoditi s strehe. Pokažemo svoje izkaznice in uniformiranec odide s spoštljivim pozdravom. Vedno več policije se zbira. Moj pariški zastopnik je izrazil mnenje, da je vsa ta policija res brez potrebe. Okrog 4 se množica zgane. Najbrže je pristal kralj. In res! Od luke zaslišimo pozdravne klice. Gneča na trgu pred borzo postaja smrtno nevarna. Na raznih krajih se preživajo in prepirajo: vsi hočejo videti; tisti, ki že dolgo stoje v prvih vrstah, se nočejo umikati zapoznelim.

Tam le že prihaja avto s kraljem in Bartnoujem. Ob straneh jezdi po en policist. Mi trije pa mrzlično fotografiramo. Policist, ki jezdi na naši strani avtomobila, je nekoliko zastonj. Zato smo videli naravnost v avto.

Nekaj metrov od nas nastane v množici prepir. Moj pomočnik nameni aparat na te ljudi, policisti dirjajo tja. Ta hip porabi kakih 30 let star moški, predre policijski kordon in plane proti kraljevemu avtomobilu. V vsaki roki drži dvocevno pištolo. Skoči na stopnico in —

Vsekakor pa lahko rečem, da v vsem svojem življenju še nikdar nisem videl kaj tako groznega, kakor je bil ta atentat, ter da takih strašnih prizorov, ki so sledili, moj aparat še nikdar ni slikal.

Nas treh na strehi pa grozne in pretresljive podrobnosti, ki so se dogajale pred našimi očmi, niso smele zmotiti. Bili smo v službi. In tukaj — žalostno je tako reči — smo imeli priliko izkazati se. Zato smo morali ohraniti mirno kri in — delati.

Čez 10 minut

Ko so smrtno ranjenega in nezvestnega kralja odpeljali, smo poskakali s strehe, planili v avto ter zdirjali v hotel. Deset minut kasneje sem že pri oddajni postaji s prvim delom razvitih slik. Dvajset minut kasneje so prve slike o groznem umoru že v Belgradu. Moj asistent in pariški zastopnik pa sta med tem v hotelu razvijala naprej. Od časa do časa mi je deček uosil medtem razvite slike, ki sem jih nepretrgano oddajal.

Okrog mene na pošti pa besni peklo! Zveze s Parizom je medtem zasegla oblast. Zato moji inozemski tovariši, ki so jih naročili že cele dneve prej, niso mogli oddajati. Ti so sedaj razgrajali okrog mene. Jaz pa sem oddal svoje pošiljke v Belgrad ter imel zadoščenje, da so jih že nekaj ur kasneje prinesli belgrajski listi in da so že potovale proti Londonu, medtem ko so slike prišle v Pariz šele pozno zvečer.

V Split!

Ko sem se vrnil na Dunaj, sva smela dva dni počivati. Potem pa je bilo treba v Split.

V soboto, 13. oktobra sem z Junkersovim letalom odletel v Split. Na letališču v Aspernu sem opazil Heimkelovo letalo, ki sta ga najela oba fotografska poročevalca od »Daily Mirror« iz Londona in od »Paris Soir« iz Pariza. Čeprav sem prej odletel ko ona dva, sem vedel, da bosta Francoz in Anglež eno uro prej v Splitu, ker je Heimkelovo letalo hitrejše. Tokrat se nisem nič bal, ker sem že prej brzojavno vse ureal.

V nedeljo ob 6 zjutraj je pristal »Dubrovnik« s truplom kralja Aleksandra v splitski luki. Posrečilo se mi je preriniti se do brega. Toda fotografirati sem mogel le malo. Šele, ko so častniki nesli krsto čez mostič na obrežje, sem lahko naredil nekaj uporabljivih slik.

Iz Belgrada na Dunaj

Ob prihodu v Zagreb in ob pogrebu v Belgradu sem imel dosti slikanja. Motilo me je le,

da sta Anglež in Francoz bila povsod zraven. Ko sva se s pomočnikom pripeljala na belgrajsko letališče, da bi se z letalom odpeljalo na Dunaj, se je ravno dvignilo Heimkelovo letalo, ki je neslo na Dunaj moja dva inozemska konkurenta. Čeprav je moje letalo že bilo pripravljeno na odhod, sem naglo planil na pošto in brzojavil na Dunaj svojim ljudem. Ker sta Anglež in Francoz po mojih računih morala biti v Aspernu ob pol 3 popoldne, sem naročil, naj moji ljudje že ob 2 bodo na letališču ter najamejo vse avtomobile, ki bodo tam blizu.

Ko smo pristali na dunajskem letališču, sem videl, da sta ona dva poročevalca hudo razburjena. Njuni stroji se je pa med letom nekaj pokvaril, vsled česar je počasneje vozil. Poleg tega sta pri pristajanju imela smolo in se je na letalu nekaj zlomilo. Toda moža od »Daily Mirror« in »Paris Soir« sta stara, izkušena poročevalca, ki ju taka nezgoda ni mogla zbežati. Kar sredi polja sta planila iz letala in zdirjala k avtomobilom. Pred postajo je čakala cela vrsta praznih voz. Odprla sta prva vrata in zaklicala vozniku: »Glavna pošta! Voznik pa je mirno odvrnil, da je voz že najet. Tako se jima je zgodilo pri vseh avtomobilih. Končno sta se domislila, da bi telefonično naročila voz na letališče. Med tem pa sva midva priletela in planila v svoj avto. Naglo smo drveli v mesto, za nama pa cela vrsta praznih avtomobilov. Šoferji so se smejali, ker sem jo tako dobro zvozil.

Hazard na dunajski pošti

V ateljeju smo delali s polno paro. Čez 10 minut je bila razvita prva slika. Naglo se peljem z njo na glavno pošto. Ne bojim se več, da bi me prehitela Anglež in Francoz. Preden bosta v mestu in razvila slike!

S prvo sliko stopim k okencu — druge mi bodo moji ljudje sproti pošiljali na pošto — že sta na pošti Anglež in Francoz s celim kupom že razvitih slik! Ko sta videla moj presenečeni obraz, sta mi smeje povedala, da sta slike razvijala kar v letalu med blazno vožnjo.

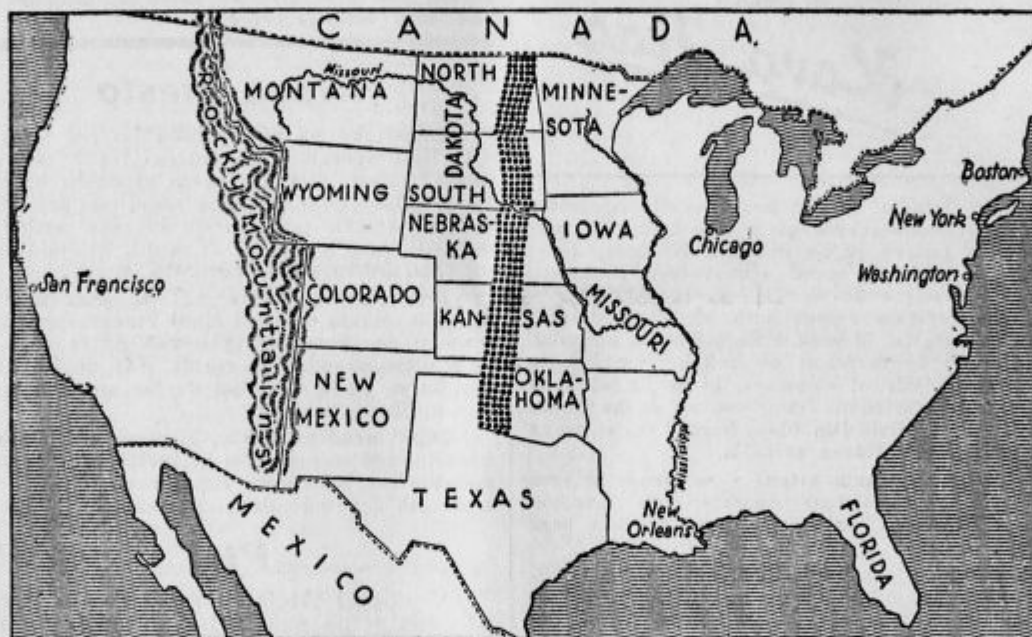
Zahtevala sta London — »nujno«. Čeprav sem bil prvi, bi me bila z nujnim naročilom lahko spodrinila. Zato sem še jaz zahteval »nujno«.

Ona dva sta me sedaj hotela prekositi in sta zahtevala »dvakrat nujno«. Zazdelo se mi je, da sedim pri mizi in igram hazard. Odgovorim jima z »dvakrat nujno«. Ona dva zahtevata »blisk«. Ne udam se. Še jaz: »blisk! Moja igra je res hazard. Prva slika bo kmalu oddana, mojih ljudi pa še ni za menojo z novimi slikami. In če nimam nobene več, sem zgubil prvo mesto. Potem ne pridem več na vrsto, ker Francoz in Anglež imata na kupe slik.

Uradnik mi veli, naj oddam druge slike. V glavo mi šine srečna misel. Potegnem listino in vzamem iz nje sliko svoje neveste, ki je šla »blisk nujno« Dunaj! To se bo čudil moj londonski naročnik, ko se mu bo mesto belgrajskih žalnih slik prismebljalo moja Mimi. Čas mineva. Anglež in Francoz kolneta. Mojih ljudi še ni. Druge slike nimam več. Že hočem iztrgati iz potnega lista svojo sliko, ko pridrvi moj deček s še mokrimi slikami. Rešen sem! Sedaj Anglež in Francoz lahko čakata.

Belgrajsko potovanje me je s hazardom na dunajski pošti veljalo malenkostnih 5600 šilingov. Toda splačalo se je: moje slike so bile prve v Londonu. Slike onih dveh, ki sta jih oddala le pol ure kasneje, za londonsko časopisje, niso bile več zanimive. Ko ona dva oddajata, po londonskih ulicah kolporterji že prodajajo še mokre liste z napisom: »The first pictures of the King's Funeral in Belgrad — Prve slike o kraljevem pogrebu v Belgradu.«

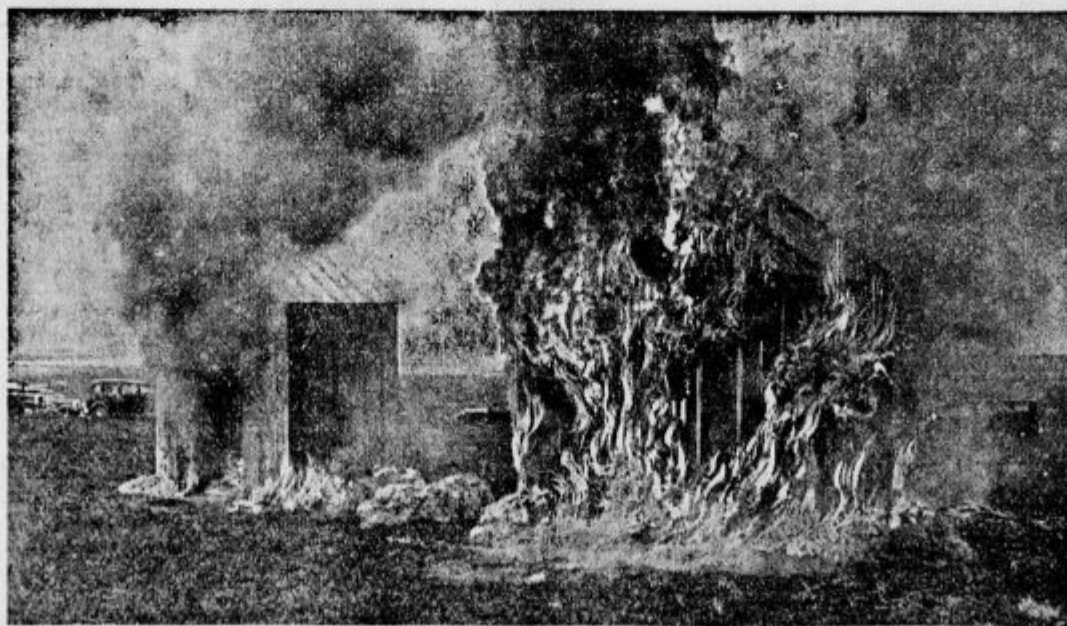
Tri milijarde dreves bo posajenih

Ameriški predsednik Roosevelt bo sedaj izvršil silen načrt za izboljšanje podnebja, kar bo dobro vplivalo na poljedelstvo. Države na vzhodu pogorja Rocky Mountain že dolga leta trpe silno sušo, ker dežela nima gozdov. Z gora prihajajo suhi vetrovi, ki suše tla ter v prah spremenijo prst odnašajo. Da to nesrečo odpravijo, bodo sedaj ves ta suhi pas od severa

proti jugu pogozdili. Novi gozd bo dolg 1600 km in 160 km širok. Ta gozdni pas, kjer bodo zasadili 3 milijarde dreves, ne bo en sam gozd, ampak bo 100 gozdov, ki bodo tekli vzporedno. Vsak gozdni pas zase bo le 30 metrov širok. Med posameznimi pasovi pa bo poldrug kilometer njiv in travnikov.

Les, ki ne zgori

Na naši sliki vidimo goreti štiri lesene hišice. Prva in tretja od leve sta impregnirani na poseben način in se ju ogenj skoro nič ne prime. Druga in četrta pa gorita z največjimi plameni.

Na Nemškem so izumili poseben način, kako lesene zgradbe zavarovati pred ognjem. Kadar gori les, ne gori les sam, ampak gorijo plini, ki nastajajo v lesu zaradi prevelike vročine. Zato je iznajditelj tega sredstva skušal zavarovati les pred preveliko vročino in zabraniti dostop kisika. Če je kos lesa impregniran s tem novim preparatom, nastane na površju tanka ogljena plast, ki pa kot slab prevodnik toplote še bolj preprečuje nadaljnje gorjenje. Pri poskusih so postavili štiri lesene hiše, v katere so navlili velike kopice oblanja. Dve hišici sta

bili modrikasti, kar je znamenje, da sta impregnirani. Oblanje so v vseh štirih hišah naenkrat zažgali. Zagorelo je z veliko silo. Vročina je bila huda. Toda v impregniranih hišicah in okrog njih so bili plameni kmalu manjši in so naposled ugasnili. Hišici pa, ki nista bili impregnirani s tem preparatom, sta do tal pogoreli.

Ko so po tem »požaru« ogledovali, kakšen je les impregniranih hišic, so videli, da je les povrhu nekoliko zgoznel in začrnel, da pa je drugače popolnoma nepokvarjen. Sredstvo proti požarni nevarnosti na lesenih stavbah je nekaj prašek, v katerem je sol in ki se raztopi v štirikratni množini vode. S to raztopino potem preplešajo ali pobrizgajo les, kateri naj se impregnira. Ta impregnacija je tudi zaradi tega

Piccard in njegova žena, ki sta v Ameriki poletela v stratosfero

Holandska letalca Parmentier in Moll (v sredi) ob pristanku v Avstraliji. Pozdravlja ju holandski konzul. Slika je prišla v Evropo brezžično.

Mati 27 otrok

V predmestju svobodnega mesta Gdansk živi družina Holz, ki ima 27 otrok. Oče Viljem Holz je zidar ter 52 let star. Mati pa je stara 48 let. Ta družina od obeh strani izhaja iz rodov, ki so blagoslovljene z otroci. Družina očeta Holza je imela 16 otrok, družina njegove žene pa je imela 12 otrok. Obe družini pa sta bili vedno zdravi. Tudi gospa Holz ni bila še nikdar bolna. Enkrat je imela dvojčke. Najstarejši otrok je bil rojen junija meseca 1906, najmlajši pa meseca septembra l. 1928. Pri Holzojih vsak mesec dvakrat praznujejo kak rojstni dan. To se pravi, praznujejo ga, ker bi imeli potem same slavnosti, kar bi pa preveč stalo. Kajpada danes niso vsi otroci več pri starših. Dvanajst pa jih je še nepreskrbljenih, kar ob pišem očetovem zaslužku ni ravno majhna stvar. Mati pa je tako dobra gospodinja, da še nobeden otrok ni trpel lakote. Družina že 25 let stanuje v stanovanju, ki ima le eno sobo in kuhinjo. Vključ vsemu temu pa v tej od Boga blagoslovljeni družini vlada edinost in veselje. Ko je srečna mati te dni praznovala svoj 48. rojstni dan, so se je spomnili vsi njeni otroci. Pa ne samo to. Tudi gdanski meščani, posebno premožnejši, so ji poslali lepa darila. Neki gdanski draguljar ji je poslal celo moderen nakit iz jantarja.

Niš hudega sluteč tat na begu premišljuje: »Zvrstno sem jo izvozil. Toliko sem že pred njimi, da me ne morejo več dohiteti.«

tako dobra, ker hišico lahko potem pobarvaš s kakršnokoli drugo barvo. Ta impregnacija ne ostane samo na površju, ampak se vleče tudi v notranjost lesa, vsled česar je trajnejša, kakor pa druga dosedanja sredstva.

Gospodarstvo

X. svetovni praznik varčevanja

Samoupravne hranilnice kraljevine Jugoslavije, republike Češkoslovaške in republike Poljske, združene v Slovanski zvezi hranilnic in sveste si velike važnosti, ki jo ima varčevanje za napredek in blagostanje narodov, zlasti slovanskih, pošiljajo ob priliki X. svetovnega praznika varčevanja Slovonom

poziv.

da naj si prizadevajo z razumnim varčevanjem ugotoviti si svoj položaj in poskrbeti za boljšo bodočnost, ki jim vsekakor pripada z ozirom na njihove dosedanje žrtve in napore.

Slovanska zveza hranilnic objavlja ta poziv v prepričanju, da se blagostanje slovanskih narodov ne da doseči in zagotoviti brez varčevanja, ki mu slovanske samoupravne (mestne, občinske, okrajne in banovinske) hranilnice kar najbolje služijo, ker nudijo pri varčevanju imetu popolno varnost in socialno plodovitost. Zgolj s pomočjo varčevanja se more zbrati močan kapital, s katerim bo mogoče doseči in zagotoviti blagostanje, kulturni in gmojni napredek Slovanov.

S tem namenom vas Slovanska zveza hranilnic pozivlj:

Slovani varčujte — varčujte razumno!

Za Slovansko zvezo hranilnic:

Jednota češkoslovenských spořitelén v Prahi.

Savez štedionica kraljevine Jugoslavije.

Związek Związków komunalnych Kas oszczędności Zveza jugoslovanskih hranilnic v dravski banovini

Javna dela v svetu

Najnovejša publikacija Zveze narodov o svetovnogospodarskem položaju vsebuje tudi zanimive podatke o javnih delih v raznih državah. Zbranih je cela vrsta držav, vendar so podatki nepopolni. Toda že taki, kot so, so zanimivi za primerjavo med posameznimi državami. V naslednjem podajamo za zadnje leto, v katero segajo ti podatki, vsoto izdatkov za javna dela, preračunano na dinarje po trenutnem tečaju za leto 1934 ali pa za 1934/35, kakor pač traja proračunsko leto:

Anglija 7780 milij. (zadnji objavljeni podatki za 1932/33), Argentina 1080 milij., Avstralija 350 milij. (1932/33), Avstrija 1180 milij. (1933), Belgija 950 milij. (1933), Bolgarija ca. 200 milij. (1931), Češkoslovaška 3300 milij., Danska 700 milij., Italija 6600 milij. (1933), Kanada 800 milij., Norveška 900 milij., Nova Zelandija 1200 milij. (1932), Poljska 1700 milij. in Švedska 3000 milij. (1932).

V zvezi s tem je zanimivo, da so v nekaterih državah radi proračunskih težav nekoliko znižali izdatke za javna dela, toda kasneje so se zopet povečali. Tako je bilo n. pr. v Italiji in na Poljskem.

Ne vsebuje pa ta pregled podatkov o izdatkih za javna dela v USA in v Nemčiji. V USA grede za javna dela milijarde dolarjev, katerih skoraj ne

Kaj so napravile hranilnice pri nas

V 29 samoupravnih (banovinskih, mestnih, občinskih in okrajnih) hranilnicah dravske banovine so zbrani prihranki preko 160.000 vlagateljev v skupnem iznosu nad 1.100.000.000 Din. S temi prihranki je omogočen nad 20.000 posojil in kreditov v skupnem iznosu 950 milijonov dinarjev. S pomočjo hranilniških posojil se je zgradilo blizu 360 sol, 11 cerkva in župnišč, 80 vodovodov, 56 občinskih uradnih poslopj, do 70 občinskih stanovanjskih hiš, 29 gasilskih domov, 6 sodniških poslopj, 24 elektrarn, 39 mostov, mnogo cest in drugih javnih naprav ter na stotine zasebnih hiš.

Ze številke izpričujejo velik pomen, ki ga imajo hranilnice v narodnem, občinskem in državnem gospodarstvu. Zato varčujemo, držimo se svojih hranilnic, da tako z lastno močjo in lastnimi sredstvi pomagamo dvigniti naše narodno gospodarstvo!

Brez varčevanja ni kredita, brez kredita ni napredka.

Slovani, varčujte! Varčujte razumno!

moremo izkazati v dinarjih. V Nemčiji znaša proračun osrednje vlade za javna dela v letu 1934. 716 milij. mark ali približno 12,2 milijard Din po začetnem tečaju marke.

Seveda tu niso vsi podatki o izdatkih lokalnih faktorjev, ki tudi gredo v stotine milijonov mark. Tu se vidijo ogromni naporji Nemčije spraviti v tek vse gospodarstvo. Nemčija tudi ni mogla iz tekočih sredstev financirati velikih gradbenih del, ampak je pravzaprav posegla v bodočnost, ker računa na večje dohodke deloma radi izboljšanja splošnega gospodarskega položaja, deloma pa računa naravnost na donos nekaterih naprav. Le tako je bilo mogoče financirati veliki program. Tako računajo, da bodo krili sedanje izdatke v naslednjem obsegu: 1933/34 143 milij. mark, 1934/35 625, 1935/36 825, 1936/37 759, 1937/38 754 in 1938/39 749 milij. mark.

V teh izdatkih pa še niso vpoštevani veliki izdatki za javna dela, ki jih imata železnica in pošta. Konec leta 1933 je bilo ceniti, da je v programu javnih del angažirana vsota okoli 2200 milijonov mark, od katerega je dala država na razpolago v obliki kratkoročnih posojil 1900 milijonov mark.

Borza

Dne 30. oktobra 1934.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Berlina, Bruslja, Curiha, Prage in Trsta. Popustil je Amsterdam, narasli so pa London, Newyork in Pariz.

V zasebnem kliringu je ostal avstrijski šiling neizpremenjen: 8.10—8.20. Grški boni v Zagrebu 28.40—29.10, v Belgradu 28.65—29.35. Angleški funt je popustil v Zagrebu na 227.41—229.01, v Belgradu pa je notiral 227.67—229.27. Španska peza v Zagrebu 5.80 blago, v Belgradu 5.85 blago. Budimpešta v Belgradu 9.95—10.

Ljubljana. Amsterdam 2301.79—2313.15, Berlin 1364.58—1375.38, Bruselj 793.57—797.51, Curih 1108.35—1113.85, London 168.36—169.96, Newyork 3370.78—3399.04, Pariz 224.13—225.25, Praga 141.87—142.73, Trst 290.51—292.91.

Promet na zagrebški borzi 31.631 Din. Curih. Pariz 20.2225. London 15.255, Newyork 306.75, Bruselj 71.60, Milan 26.25, Madrid 41.875, Amsterdam 207.70, Berlin 123.30, Dunaj 72.80 (57.10), Stockholm 78.65, Oslo 76.65, Kopenhagen 68.10, Praga 12.8075, Varšava 57.90, Atene 2.925, Carigrad 2.45, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.7975.

Vrednostni papirji

Tendence je bila za državne papirje v glavnem neizpremenjena in tudi tečaji ne izkazujejo večjih izprememb. Vojna škoda je ostala v Belgradu neizpremenjena, dočim je v Zagrebu in v Ljubljani nadalje popustila. Promet je bil slab in je bilo zaključeno na zagrebški borzi le 7% inv. posojilo: 50.000. Med delnicami je bilo zaključenih 70 delnic Priv. agr. banke in 50 delnic Trboveljskih.

Ljubljana. 7% inv. pos. 71 den., agrarji 41 d., vojna škoda 345 bl., begl. obv. 56—57, 8% Bler. pos. 60—64, 7% Bler. pos. 52—54, 7% pos. DHB 64—66.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71.25—72 (72), agrarji 41—42, vojna škoda 344 bl., 12. 332—345, 6% begl. obv. 56.50—57.50, 8% Bler. pos. 62 den., 7% Bler. pos. 52—55, 7% pos. DHB 64 den. — Delnice: Narodna banka 4080—4200, Priv. agr. banka 207—210 (210), Osj. sladk. tov. 130—140, Bečkerek sladk. tov. 700, Osj. livarna 135 bl., Impex 50 den., Trboveljska 100—110 (105).

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71—72 (71.50), agrarji 41.50 bl., vojna škoda 350—350.50 (350), 6% begl. obv. 57—57.50 (57.30), 7% Bler. pos. 56 bl., 7% pos. DHB 67.50. — Delnice: Narodna banka 4125 den., Priv. agr. banka 206.50—208 (208).

Žitni trg

Cene na žitnem trgu so ostale neizpremenjene. Privilegirana izvozna družba dalje kupuje blago, toda nakupni pogoji so nekoliko težji kot prej. Posli v koruzi so slejkoprej minimalni. Še celo prejšnje prodaje se stornirajo. Skupno cenijo letošnji pridelek koruze v naši državi na 53 milij. met. stotov, kar je rekordna višina. Ta pridelek je prišel s površine 2,650.000 ha. Računajo, da bo za izvoz ostalo okoli 12 milij. met. stotov. Posebnih zalog iz lanskega leta ni, kar bi pa lahko vplivalo na ceno.

Hmelj

XIV. poročilo Hmeljarskega društva za dravsko banovino — Jugoslavija.

Zalec v Savinjski dolini, 30. okt. 1934. Od našega zadnjega poročila je nastalo bolj mirno nakupovanje in je do sedaj že 75% letošnjega prideka prodano in sicer v obsegu od 15 do 35 Din za 1 kg. Hmeljarji se sigurno nadejajo zboljšanje nakupovanja.

V javni hmeljski oznamovalnici je bilo do sedaj signiranih 1740 bal po 160 kg. — Društveni odbor.

Sport

Medklubske motorne dirke priredi ZSK Hermes v nedeljo, dne 4. novembra, ob 13.30 na svojem dirkališču v Šiški, na katere že danes opozarjamo vse ljubitelje moto-sporta. Podrobneje o prireditvi, ki bo ena največjih in ki bo združena s spominke proslavo za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem, bomo že poročali.

Smučarski klub Ljubljana je zboroval

Smučarstvo se je v naših krajih najbolj razširilo med mladstvom in se tako pridružilo med starim in mladim, da ga po vsej pravici lahko imenujemo naš narodni sport. Do tega velikanega razmaha je brez dvoma v naših krajih največ pripomogel Smučarski klub Ljubljana, ki je polagaj predinočnim obračun svojega velikega in plodonosnega dela v pretekli poslovni dobi. Dobrih pet let obstoja ta agilni klub, ki ga vodi možje, katerim je edino do napredka v tej lepi sportni panogi; in v tej kratki dobi se je tako razmahnil, da tega ob njegovem rojstvu niti največji optimisti niso mogli pričakovati. Koliko točnejše za tekmovalce in za začetnike z domačimi in tujsimi trenerji je priredil ta klub v tej kratki dobi, vemo vsi, ki kolikoli zasledujemo sportno gibanje v naših krajih. In posledica tega je bila, da imamo danes ogromen kader smučarjev širom naše ožje domovine in pa tudi lepo število tekmovalcev, ki nas že danes nad vse čestno zastopajo na državnih in mednarodnih tekmah. Kader naših najodličnejših skakačev se rekrutira ravno pri Smučarskem klubu Ljubljana, ki ima tudi prvostanske dolgoprognaše ter slalomiste.

Pa ne samo za smučarske tečaje, temveč za ugodno bivanje smučarjev na naših gorskih vrhovih, je poskrbel omenjeni smučarski klub. Kdo ne pozna koč v Tamarju, ki je nudila že na stotine smučarjem svoje udobno zavetišče in kjer se more vsakdo po zmerani ceni okrepčati. Lansko leto si je pa postavil klub naravnost razkošen hotel na Pokljuki. Ta ogromna stavba nudi celo najbolj razvajan smučarjem in letovščarjem vsega, kar poželijo po razmeroma nizki ceni. Celotno ceno se prenočuje kakor v marseški gorski koči, ki je najprimitivnejše zgrajena. Vse to in še marsikaj drugega je napravil smučarski klub Ljubljana, kateremu ne bode hvaležni samo njegovi tekmovalci in člani, ampak tudi drugi smučarji.

Občni zbor otvoril predsednik g. Ante Gnidovec, ki se najprej spomnil tragične smrti našega velikega vladarja kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je na marseških tleh žrtvoval svoje življenje za svetovni mir. Občni zbor mu zaključil trikrat Slava!, novega vladarja kralja Petra II. pa pozdravi s trikratnim »Vive!«. Nato določi zapisnikarja ter overovatelja, nakar preide na dnevni red.

V svojem uvodu je g. Gnidovec pozdravil vse navzoče, zlasti pa zastopnika JZSZ g. Gorca ter zastopnike tiska. Spomnil se je v pretekli sezoni umrlega člana dr. Janžeta Novaka. V svojem govoru se je na kratko dotaknil vsega klubovega delovanja v pretekli sezoni, ki je uspelo zadovoljivo.

Iz tajnikovega poročila, ki ga je podal tajnik g. Omerza, je šele razvideti ogromno delo, ki ga je izvršil klub v preteklem letu. Omenjal je razne tečaje, tečaje, predavanja, kar je zelo ugodno izpadlo. Danes šteje klub 478 članov.

Blagajniško poročilo je podal g. Marinko, leto-tako poročilo gospodarja. Iz poročila tega referenta, ki ga je prebral mesto obolelega g. Koprive, g. Gnidovec, je razvidno veliko delo na sportnem polju. Statistično nam je predložil lepe uspehe tekmovalcev, ki so jih dosegli na raznih tekmovanjih. Daljša debata se je vnela pri poročilu konzorzijskega za gradbo doma na Pokljuki, ki je stal cca 1.700.000 Din. Po izbrnem poročilu načelnika g. dr. Orla ter po poljsanilih, je izrekel občni zbor popolno zaupanje konzorzijskega ter ga naprosil soglasno, da še naprej vodi delo po začrtani poti.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik Ante Gnidovec, podpredsednik dr. Filip Orel, odborniki: Omerza, Kopriva, Koruza, Kurner, Jelenič, inž. Munich, dr. Pirc, Vončina, podpor. Koren; namestnika: Rebec in Skočir, zastopnik 40. pp. poročnik Krulc, revizorja Hočvar in Drogenik, načelnik tehničnega odbora Gnidovec Ante, namestnik inž. Munich.

Občni zbor je pokazal veliko resnost članstva, kateremu je edino za napredek kluba in procvit lepo se razvijajočega belega sporta v naši domovini.

Akademski sportni klub

Na ustanovnem obnem zboru Akademskega sportnega kluba izvoljen odbor se je na svoji prvi seji slodeče konstituiral:

Upravni odbor: Predsednik Pogačnik Boris, stud. ing.; podpredsednik Ogrizek Marjan, stud. jur.; tajnik Pitterle Leon, stud. ing.; blagajnik Dobovec Jože, stud. jur.; gospodar Lipoglavšek Fr., stud. phil.; odbornika Grefenauer Marija, stud. ing. in Erker Jože, stud. med.

Načelniki sekcij: Smučanje Zvezelj France, stud. med.; lahka atletika Dolenc Karel, stud. inž.; alpinistika Gregorin Janes, stud. phil.; table tenis Platin Branko, cand. jur.

Nadzorni odbor: Predsednik Zebot Franček, cand. jur.; odbornika Černetič Silvo, stud. phil. in Kováč Cyril, stud. jur.

★

Jugoslovanska akademski smučarska organizacija Aleksandrova univerza v Ljubljani obvešča akademike in vsa javnost, da se ustanovitev novega akademskega sportnega kluba na Aleksandrovi univerzi in izvršila z vednostjo in po dogovoru z odborom JASO. — JASO je v treh letih svojega obstoja uspešno širila smučarski sport med akademiki. S svojimi sportnimi prireditvami v Ljubljani in Planini je opozorila nase vsi širši sportno javnost. Z dvakratno udeležbo na svetovnem smučarskem prvenstvu v Švici je dokazala pred nem univerzalni sploh bo JASO tudi odzadel samostojno izvajati svoj program, ki se je od zadnjega obnega zbora razširil v toliko, da namerava poleg smučanja gojiti tudi ostale sportne panoge, predvsem lahko atletiko, plavanje in veslanje. Opozorjamo sportno javnost že sedaj na akademsko svetovno smučarsko prvenstvo v St. Moritzu od 4. do 8. februarja 1935, katerega se namerava udeležiti naša organizacija, opozorjamo pa ob enem na vsakoletne tekmice za prvenstvo univerze v smučanju. (Iz tajništva JASO.)

LZSP. Seja tehničnega odbora v petek ob 20 v danski sobi kavrne »Emona«. Ob 20.30 letotam seja upravnega odbora. — Bodite točni. — Tajnik I.

SK Ilirija — smučka sekcija. Ker v četrtlet gimnastični dalj praznika odpušča, je dopolnila kondicijski marš. Zbirališče ob pol 8 zjutraj pri letnem gledališču pri Tirolskim gradom. Povratek okoli pol 12. Vodi g. Osterman. Obvezno za dame in gospode. Danes ob 19 sestanek sekcije klubskega članstva v klubi sobi kavarne »Evropa«. — Načelnik.

Iz sportnega sveta

Za nogometno meddržavno tekmo Italija—Anglija, ki bo 14. novembra, so že razprodane vse vstopnice. Tekma bo v londonskih prostorih Arsenal in more sprotaj 70.000 gledalcev.

Španski nogometaši bodo igrali 20. januarja 1935 v Madridu proti francoski, 12. junija 1935 pa v Berlinu proti nemški reprezentanci.

Nemčija in Švica se bosta srečali dne 27. januarja 1935 v Stuttgartu.

Madžarska in Italija se bosta spoprijeli v nogometu dne 8. decembra v Rimu.

Krajni uspehi ameriških lahkoletov na Japonskem v toku turneje. Vsekar so pa dosegli višek pri svojem zadnjem nastopu v Tokiju, kjer so izvozevali od štirinajstih disciplin v svojo korist enajst, dočim so pripadali samo tri prva mesta Japoncem. Ob tej priliki so bili doseženi ti-te rezultati: 800 m: Hornbo-

Potrebščine za krojače

klote, serže v več barvah, roka-vine, kanafas, moleskin, inlet trdo platno, vato in vatelin, žimo, sponke in gumbe v veliki izbiri, vse vrste svil in sukancev

najugodnejše samo pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika (za vodo)

Na veliko

Na malo

Naznanila

Ljubljana

1. Minar in njegova hči na odru Rokodelskega doma. Na praznik Vseh svetnikov bo vprizorilo Rokodelsko društvo žalogra »Minar in njegova hči«. Pred prodaja vstopnic bo noč ob 18 do 20 in jutri ob 14 do 12 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Pričetek žalogra bo ob 19.30.

1. Zlati koncert v počastitev spomina blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki ga priredi Glasbena Matice Ljubljanska, bo na Vernih duh dan, 2. novembra ob 20 v veliki dvorani Uniona. Prvo točko uporeda ima pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja M. Polića. V mešanem zboru se bo izvajal Stevana Hristića Opelo, žalni obredni spevi. Opelo je posvečeno izginulim, umrlim in padlim v vojni za narodno osvobodjenje v letih 1912—1918. Hristićev Opelo, ki ima deset delov, je eno najlepših, najbolj občutljivih, pa tudi najbolj uspešnih del tozadevne arabske glasbene literature. Matični pevski zbor je izvajal to delo prvič 14. novembra 1921 na žalnem koncertu v spomin blagopokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja. Drugi del koncertnega programa pa ima združenji orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice in državne konservatorija. O teh, tudi izredno zanimivih točkah, ki se bodo izvajale pod vodstvom L. M. Škerjanca, pa jutri. Cene za koncert so tako nizke (od 3 do 25 Din), da je poset koncerta pač vsekakor možen. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

1. Nočno svetlo imajo tekmarje: dr. Piccoli, Tyršova cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gariuz, Moste.

1. Kino Kodeljevo. Danes ob 8: V znamenju križa. Film o priganjanju kristjanov pod krvoločnim Neronom. Cene 3.50, 4.50, 5.50, 6.50, balkon 8 in 9 Din.

Poizvedovanja

Večja vsota denarja je bila najdena v frančiškanski cerkvi v nedeljo popoldne pri pobožnostih ob 4 popoldne. Dobi se v zakristiji.

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Jožefa. Jutri, na praznik Vseh svetnikov ob 8 slovensa sv. maša. Izvajal se: Misa seraphica, zložil p. H. Sattner. Graduale »Timete Dominum«, in ofertorij »Insuper animae«, zložil A. Foerster. Tantum ergo, zložil P. Grisebach. P. maši: »Marija Zmazača«, zložil K. Greith. — Spomin vernih duš. Ob 8 slovensa zadušnica. Izvajal se: Misa pro Defunctis v D-molu, zložil Ad. Riehovsky, Libera me Domine, zložil A. P. Stadler.

Cerkev M. P. v Križankah. Jutri, na praznik Vseh svetnikov ob 10.30 (pridige ni) slovensa sv. maša. Izvajal se: Misa Dominicalis II, zložil Josip Gruber. Graduale »Timete Dominum« in ofertorij »Insuper animae«, zložil A. Foerster. Tantum ergo, zložil V. Goller. P. maši: »Marija, kako si lepai!«, zložil p. H. Sattner. — Spomin vernih duš. Ob 6 slovensa zadušnica. Izvajal se: Misa pro Defunctis v E-molu, zložil I. Obersteiner, Libera me Domine, zložil P. Singer.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA (Začetek ob 20)

Sreda, 31. oktobra: Velika noč. Premiera. Red Sreda. Četrtek, 1. novembra: Minar in njegova hči. Izven. Petek, 2. novembra: Hlapci. Red A.

OPERA (Začetek ob 20)

Sreda, 31. oktobra: Horakčina. Red Četrtek. Četrtek, 1. novembra: Hoffmannove pripovedke. Izven. Petek, 2. novembra ob 15: Rigoletto. Dijaška predstava po globoko mižanih cenah od 5 do 15 Din.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 31. oktobra ob 20: Idealen soprog. Red D. Četrtek, 1. novembra ob 20: Hamlet. Petek, 2. novembra: Zaprti.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 31. oktobra: 12.30 Reana glasba 12.50 Poročila 13.00 Cas 13.00 Gospodinska ura: Testa (Albina Traven) 13.20 Radijski orkester 19.00 Nacionalna ura: Naš turizem in tuji 19.25 Edvard Beneš (Ruda Jurček) 19.50 Jedini list, program za četrtek 20.00 Prenos koncerta Jadranske straže iz Delavske zbornice 21.00 Vojaska godba 22.00 Cas, poročila, radijski orkester.

Četrtek, 1. novembra: 8.00 Plošče (reana glasba) 8.45 Poročila 9.00 Orgelski koncert (Blaz Arnič) 9.30 Versko predavanje (p. Valentin Čak) 10.00 Prenos iz stolnice 11.00 Radijski orkester 12.00 Cas, poročila, plošče (reana glasba) 12.30 Nacionalno predavanje: Narodno gospodarstvo 20.00 Prenos iz Belgrada, vmes čas iz poročila.

Drugi programi

SREDA, 31. oktobra. Belgrad, Zagreb: 20.00 Prenos iz Ljubljane — Dunaj: 19.10 Zabavni koncert 21.00 Nordijske pesmi 21.45 Jazz — Budimpešta: 20.10 Orkestralni in klavirski koncert 22.45 Salonska glasba — Milan-Trst: 20.45 Veselolaz — Rim-Bari: 20.45 Opera — Belfastor, Respighi — Praga: 19.45 Orkestralni koncert 20.40 Orkestralni grobovih 21.30 Hvala violine, 23.30 nata — Bruo: 20.40 Češka Talija v Brnu, trilogija 21.35 Klavirski koncert — Bratislava: 20.40 Vokalni koncert — Varšava: 19.00 Pesmi in arije 19.30 Pesler koncert 21.00 Chopinova klavirska glasba 22.30 Klavirski kvintet, Schumann — Berlin: 20.10 Duhovna glasba 21.00 Orkestralni koncert — Bratislava: 20.10 Mladi Luter 21.00 Radijska ekspedicijska v Indijo (tudi Monakov) — Lipsko: 18.15 Podožolska idila s severa 21.00 Orkestralni koncert — Frankfurt, Köln: 21.00 En dan vojak.

ČETRTEK, 1. novembra. Belgrad: 19.30 Radijski orkester 20.30 Drama »Smrt in dekla 21.00 Koncert Vaznesenjske cerkve — Zagreb: 20.30 Prenos iz Belgrada — Dunaj: 19.05 Čajkovski: VI. simfonija (patetična) 20.45 Duhovna glasba 21.25 »Parsifal« (odlomki na plošah) — Budimpešta: 19.30 Verdi: Requiem — Milan-Trst: 20.45 Opera Faustaf, Verdi — Rim-Bari: 20.45 Zemlja smehljaja, opera, Lehar — Praga: 19.30 Orkestralni in vokalni koncert 20.35 Forsterjeve pesmi 21.00 Opera »Silkar in njegov otrok«, Kostial 22.25 Stramel — Bruo: 20.35 Stara violinska glasba — Varšava: 19.00 Orkestralni koncert 20.40 Prenos iz Italije — Nemčija: 21.00 Jakob Johannes, usoda na Saari — Berlin: 19.00 Mladi komponisti 20.10 Orkestralni koncert — Bratislava: 19.00 Violinska glasba 19.30 Dueti 20.10 Radijski orkester — Lipsko: 18.35 Ritom dala 20.10 Instrumentalni kaharet — Frankfurt: 18.45 Stramelkvartet — Monakov: 19.10 Zabavni koncert 20.10 Lirična kantata Priapodoba, Donich.

stel (Amerika) 1:52.2; 200 m: Metcalf (A.) 21.3; 100 m: Metcalf (A.) 16.4; disk: Den (A.) 49.83 m; 1500 m: Kenningem (A.) 3:56.8; skok v daljavo: Harada (Japonska) 7.34 m; 110 m zapreke: Bouden (A.) 14.6; skok v višino: Marty (A.) 1.35 m; skok s palico: Nisida (J.) 4.20 m; stafeja štirih 200 m: Amerika 1:27.4.

Nov svetovni rekord je postavila znana poljska lahkoletnica Walsztetownowa o priliki nastopa na Japonskem v

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska 3 mm visoka pletilna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Mesarski vajenec

16 leten, bi se rad izučil te obrti pri kakem dobrem mesarju. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takoj« št. 12401. (v)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10 in Aleksandrova cesta 4-II.

Stanovanja

ISČEJO:

Stanovanje

»pritičinami iščem v bližini Delavskega doma — tudi za Bežigradom. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Soliden« št. 12408. (c)

ODDAJO:

Dvema dijakoma

oddajo sobo s posebnim vdomom. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12442. (s)

Pohištvo

Spalnice

moderne, iz orehove korine, pleskane in kuhinjske opreme ter drugo pohištvo dobite na cenejši pri Andlovic, Komenskega ulica 34. (š)

CITAJTE IN ŠIRITE

»SLOVENCA«

Razno

Vabi Vas

vsako nedeljo in praznik na domače krvavice in pečenice gostilna Krušič, Zelena jama. (r)

Restavracija

pri »Šestici«

Vam nudi za Vse svete vseh vrst specialitete, dobra bela in črna vina. Veranda in vsi prostori toplo zakurjeni. (r)

Posestva

Doben oglas v »Slovenca« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pa kupca ti s knjižico da.

Mlad gozd

40 ha, ležeč ob banovinski cesti, nasproti Raihenburga, naprodaj za gotovino ali vložno knjižico. Kmetijske posojilnice ljub. okolice. Ponudbe upravi »Slov.« pod »150.000« št. 12261. (p)

Kupimo

Seno

sladko in polsladko, prešano, kupujem na vagone. Hojnik Josip, Celje. (k)

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina. (l)

Glasba

Klavirji! Planini!

Kupujte na obroke od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrol, Höpfl, Stigl original, ki so nesporno najboljši!

(Lahka precizna mehanika.) Prodaja jih iskričeno le sodni izvedenci in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Aleksandrova cesta 7. Velikanska zalog vseh glasbenih instrumentov in strun

Prodamo

Kislo zelje, repo,

sarm. prvovrstno, po brezkonkurenčni ceni dobavlja vsako množino Homan, Ljubljana, Sv. Petra c. 83. telefon 27-66

Konfekcija

za dame in deklice naprodaj; istotam nova izvesna omara in police. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12404. (l)

Proti debelosti

razne falzificirane grenčice več škodujejo kakor koristijo, dočim dosežete za naravno, domačo Jordan grenčico zanesljivo in brez nevarnosti vitko linijo. Neškodljiva tudi pri daljši uporabi. — Lastnik Rupp, Beograd, Kn. Mihajlova 16. (l)

Širite »Slovenca«!

Trpežno flanelo

od 7 Din naprej. Blago za plašče od 30 Din, zimске rjuhe, deke, kovrte, trikotajo in pletenine — najceneje pri F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. (l)

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani.

Cene govore

Preproge: Perzija, Smyrna, Banyai, Angora, Piroit itd. najcenejše pri

»Čilim«

Pasaža nebotičnika

Sveže najfinišne norveško

ribje olje

iz lekarne

dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam.

Damske klobuke

kupite najugodnejše pri: Zofii Laurentić, Mestni trg 7. — Preoblikovanje zelo poceni. (l)

Purane, purice,

kokoške, račke mlade, pitane, zaklane, povsem očiščene — 5 kg 73 Din, 10 kg 144 Din. Sveža debela jajca, 400 komadov 220 Din franko voznina razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

PERNICE

izgotovljene — velikost 180 x 115, iz puhastega perja 220, 300 in 340 Din. la puh pa 450, 550 Din. Garantiramo, solidna postrežba — pri:

RUDOLF SEVER

Marijin trg 2, Ljubljana

Ia zimska jabolka

skrbno odbrana in sortirana po sortah in kakovosti ter trpežnosti, stalno v zalogi po zmernih cenah. — Pri odjemu nad 100 kg večji popust. — Oglejte si veliko sadno razstavo pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Novi trg 3. (l)

Kislo zelje, repa

novi, prvovrstni in cele glave za sarm, v sodčkih, dobavljiva po brezkonkurenčni ceni G. Erklavec, Ljubljana, Kodešlievo 10, telefon 25-91. (l)

Usnjeni suknjiči

pumparce — najboljši nakup. A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

2 moški zimski suknji

prva črna, druga rujava športna, poceni naprodaj. Jamnik, krojač, Ljubljana, Frančiškanska ulica 8. (l)

Ia cvetlični med

10 kg 145 Din, suhe hrške, sladke 10 kg 60 Din, bosanske suhe češnje — 10 kg 74 Din, la orehe v lupini 50 kg 240 Din — franko podvoz razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Kmetovalci!

Kupujte domače, ceneno umetno gnojilo mlete ricinove tropline, ki vsebujejo zajamčeno najmanj 4,5 do 5,5% dušika. — Dobavlja jih po ceni Din 40.— za 100 kg franko vreče, franko tovarna, dokler traja zaloga

Tovarna olja in tropin

HROVAT & KOMP.,
LJUBLJANA, Tyrševa c. 1a/III.

Razglas o licitaciji

Uprava banovinskega zdravilišča Dobrna razpisuje za oddajo gradbenih del I. etape pri razširjalnih gradnjah v zdravilišču

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo

na dan

9. novembra 1934 ob 11. uri dopoldne

v pisarni zdraviliške uprave. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se proti plačilu napravni stroškov dobijo med uradnimi urami v I. nadstropju Beogradskega doma v Dobrni in v sobi št. 33 (III. nadst.) tehn. oddelka kralj. banske uprave v Ljubljani. Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na vsoto odobrenega proračuna, ki znaša:

1. Za težaška in zidarska, betonska in železo-betonska ter kanalizacijska dela Din 515.101.69
2. Za tesarska dela Din 83.664.—
3. Za kleparska dela Din 108.964.—
4. Za parketarska dela Din 42.621.50
5. Za pečarska dela Din 46.474.—

Kavcija znaša za vse vrste del 80.000 Din, za prvo skupino del 52.000 Din, za drugo 9000 Din, za tretjo 11.000 Din, za četrto 5000 Din in za peto 5000 Din.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji na razglasni deski tehničnega oddelka kralj. banske uprave v Ljubljani in uprave zdravilišča v Dobrni.

Uprava banovinskega zdravilišča Dobrna

KUBANY-JEV MATE ČAJ

Uran in krepča živce in misle. Regulira prebavo, delo srca, regulira delovanje srca in ledvic. Kd v ga redno pije, se mu ni bati ne gihne ne revme. Uobi se v vseh lekarnah v originalni zavojih po 15.— ali pri zastopstvu: Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva c. 1, ako pošljete v naslov Din 15.—, Sportniki turisti, lovci, nogometaši: pijte ga redno!

PROTI ONEMOGLOSTI IN UTRUJENOSTI CELEGA TELESIA STAREJSIH OSEB

Onemoglim in starejšim osebam toplo priporočamo, da si masirate telo s preparatom »Alga« zvečer, predno greste spat, in jutraj, predno vstanete. Telo vam bo zvečer po masaži lahko, imeli boste globoko spanje, v katerem se boste odpočili in okrepli. Jutraj po masaži ostanite še nekaj časa v postelji. Ko boste vstali, boste Vaši udje gibka, hoja lahka kakor v prerojenem telesu, počutili se boste sveže, zdrave in močne.

»Alga« se dobi povsod. Steklenica 14.— Din. (Reg. S. B. 18117-32.)

Pošljite naročnino!

Savez apotekarskih saradnika v kraljevini Jugoslaviji, sekcija Ljubljana

javlja žalostno vest, da je njen zaslužni in agilni član, bivši dolgoletni tajnik in podpredsednik, gospod

Mr. Ph.

Jakša Borčič

v ponedeljek po dolgi, mučni bolezni umrl. Ohranili ga bomo v trajnem in častnem spominu.

Ljubljana, dne 29. oktobra 1934.

Odbor.

Alja Rahmanova:

66

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske tene

»To se mi nikakor ne zdi tako čudno,« je odgovoril Otmar, »najbolj zoprna lastnost ruskih komunistov je, da bi vsakega ruskega inteligenta najraje ubili, prav zato, ker je inteligent, dočim se jim pri inozemcu zdi povsem v redu, da je inteligent in da kot tak nastopa.«

»Popolnoma prav imate,« mu je pritrdil Karpov, »in to iz sledečega vzroka: ti zagrizenci, ki bi najraje požrli vsakega inteligenta, oponašajo svojim nasprotnikom to, kar bi sami radi postali. Pri inozemcu se pa ta zavist ne more toliko uveljaviti; zanj je to vse drugače, tu sploh ni nobene primere.«

Tako sta debatirala Otmar in Karpov tako dolgo, da je postalo že pozno in je moral oditi.

1. marca 1924.

Zvečer sem potem sedela z Jevgenjo Nikolajevno, hčerjo naše gospodinje, na klopi pred hišo. Vprašala sem jo seveda takoj, kako je materi, in odgovorila mi je:

»Oh, uboga mati! Vsa je sestradena in v njeni luknji v kleti je čisto nemogoče stanovati. Najbrž se odpeljem že jutri v Moskvo in poprosim moža, naj jo vzame v Moskvo. Tu itak ne more ostati, zakaj zakon, ki prepoveduje bivšim hišnim lastnikom stanovati v lastnih hišah, izide te dni.«

Sedeli sta nekako pol ure, ko pride poštni sel; iskal je neko Jevgenjo Nikolajevno Veličko, ima zanjo priporočeno pismo.

Rekla je:

»To sem jaz; gotovo od moža, od njega nisem še prejela nobenega pisma, odkar sem z doma.«

Vzela je pismo v roke in z zadovoljnim usmevom je začela brati. Hipoma je prebledela, pismo ji je padlo iz roke.

»Moj Bog, moj Bog! Prosim, berite vi, jaz ne razumem ničesar.«

Pobrala sem pismo. Bila je uradna pošiljka GubZAGa v Moskvi, ki je je naznanjala, da se je dal inženjer Veličko ločiti od nje, zato naj se smatra za izločeno iz zakonskega stanu.

Jevgenja Nikolajevna je strmela v daljavo, dve solzi sta ji počasi spolzeli po licih. Roke so ji drhte in zdaj pa zdaj je zamrmrala sama zase:

»Moj Bog, kakaj? Moj Bog, kakaj?«

Skušala sem jo potolažiti, kolikor je v takih trenutkih mogoče. Izvlekla sem iz nje, da je že skoraj pet let poročena s svojim inženjerjem, da je živela z njim v najbrečnejšem zakonu, da ji je mož pred odhodom v R. še naročal, naj ne ostane predolgo doma, da brez nje ne more živeti...

2. marca 1924.

Danes je šele dobila Jevgenja Nikolajevna pojasnilo glede ločitve. Mož ji je pisal:

»Oni dan sem na zabavnem večeru spoznal komunistko, ki se udeležuje v stranki. Ano Sirkino. Zelo mi je bila všeč in ker se mi po mojem prepričanju bolj prilaga nego ti, sem sklenil, da se dam ločiti od Tebe in se z njo poročim. Za otroka pošlji alimente, pričakujem pa, da ga vzgojiš v komunističnem duhu. Strankarska organizacija v R. bo prevzela nadzorstvo nad vzgojo najinega otroka.«

Uboga Jevgenja Nikolajevna je sedaj v obupnem stanju. Kot inženjerjeva žena se ni brigala za rudarske družbe. Službo pa more dobiti le, če je članica družbe. Članica pa more postati le, če ima službo. Sedaj ves dan hodi okrog birše truda (borza dela) v nadi, da bo morda kaj dobila, vsaj

začasno delo.

Neprestano ponavlja: »Moj Bog! Zakaj nisem ostala v Moskvi, potem bi ne bilo tega zabavnega večera in jaz bi bila še sedaj pri svojem možu!« Neverjetno, od kakih slučajev lahko zavisi usoda žene.

8. marca 1924.

Eden najneobičajnejših ljudi na naši fakulteti je brez dvoma dijak Mitja Čistjakov. Mlad, ekoro deški obraz, izredno inteligentnega in razumnega izraza. Kljub temu, da ima na sebi neverjetno razcapano obleko in velikanske obnošene čevlje iz klobučevine, lahko takoj spoznaš, da je prej živel v čisto drugačnem okolju, nego sedaj. Rjave oči gledajo dobrodušno, skoro vedro, in mehke, otroške ustnice se prepogosto zaokrožijo v usmev, ki e včasih muhast, vedno pa svoboden in odkrit. Kostanjevih las si že dolgo ni dal ostriči in mu vise čez obraz, ko pri kakem dijakonu na vasi. Roke so majhne, s finimi prsti, ki so pa povsem pokriti z žulji in odprtimi ranami. Takoj se jim pozna, da se mnogo ukvarjajo z ročnim delom, ki mu niso kos.

Čisto svojevrsno pa mora biti v njegovi glavi. Ima čudovit epomin in zelo razvit razum, pa vendar se vedno zdi, ko da pri njem ni vse v redu. Vedno so mu pri rokah citati iz Kanta, Schopenhauera in kdo ve koga, govori latinsko, grško, nemško, francosko in angleško popolnoma, vedno prvi odgovarja na vprašanja profesorjev, pa vedno je tako, da njegove besede doprinašajo sijajne ideje k stvari, pa vendar k stvari nikoli prav ne spadajo. Tako je, ko v sobi, ki je sijajno opremljena, kjer pa vendar razni predmeti ne stojijo tam, kjer bi jih prav za prav pričakovali.

Po predavanju se je okrenil Mitja Čistjakov k meni:

»Dovolite, da vas spremim domov, moram na-

mreč itak k vam, ker si moram pri vaši sestri izposoditi knjigo, ki mi jo je bila obljubila.«

Med potjo sem ga začela izpraševati o njegovih življenjskih prilikah.

»Stanovanja nimam,« je dejal. »Spim, kjer morem. Včasih pri znanih dijakih, če me puste med se, včasih na kolodvoru, često v cerkvi. Treba je le dobro premisliti, pa se že dobi možnost za prenočevanje. Poleti je sploh lahko, tedaj spim čudovito na vrtu ali v praznem vagonu.«

»Od česa pa živite?«

»Drva cepim, nakladam čolne in tako najdem poleti vedno kaj, pozimi mi je kajpak slabše. Ampak neumen predsodek je, če kdo misli, da mora prav vsak dan jesti. Jaz jem povprečno trikrat na teden in le pogledajte me: živim in še prav dobro!«

Vse to je povedal veselo se šaleč. Pogledala sem mu v oči, da bi za temi bodrimi besedami našla bridkost, ki je morala biti nekje skrita. Iskala sem, pa je nisem našla. Da je sploh ni, nisem mogla verjeti, morala je biti skrita nekje globoko...

»Ste-li vedno tako živeli?« sem nadaljevala.

»O ne. Moj oče — to povem samo vam — je bil general. V prvih dneh revolucije so ga ustrelili. O svoji materi in sestrah že dolgo nisem slišal ničesar, ne vem, kje žive, niti, če sploh še žive. Sam sem. Čisto sam. V enketah navajam kot očeta vedno nekega lakaja, ki je pri nas služil, in tako se mi je posrečilo razpršiti nezaupanje, ki ga je vzbujalo moje znanje jezikov. Povsem naravno: naučil sem se od svoje gospode! In — kar je najvažnejše — o pravem času sem si začel sestavljati proletarsko pokolenje, zakaj prav kmalu sem spoznal, da dandanes ne smem imeti generala za očeta. Dve leti sem delal in sem potem prišel kot prišten proletarec na vseučilišče.«